

Kirjasto Lapille ja Nuorisolle.

Sengenwakuutus.

Kertomus

Frans Hoffmann'ilta.

Suomennos.

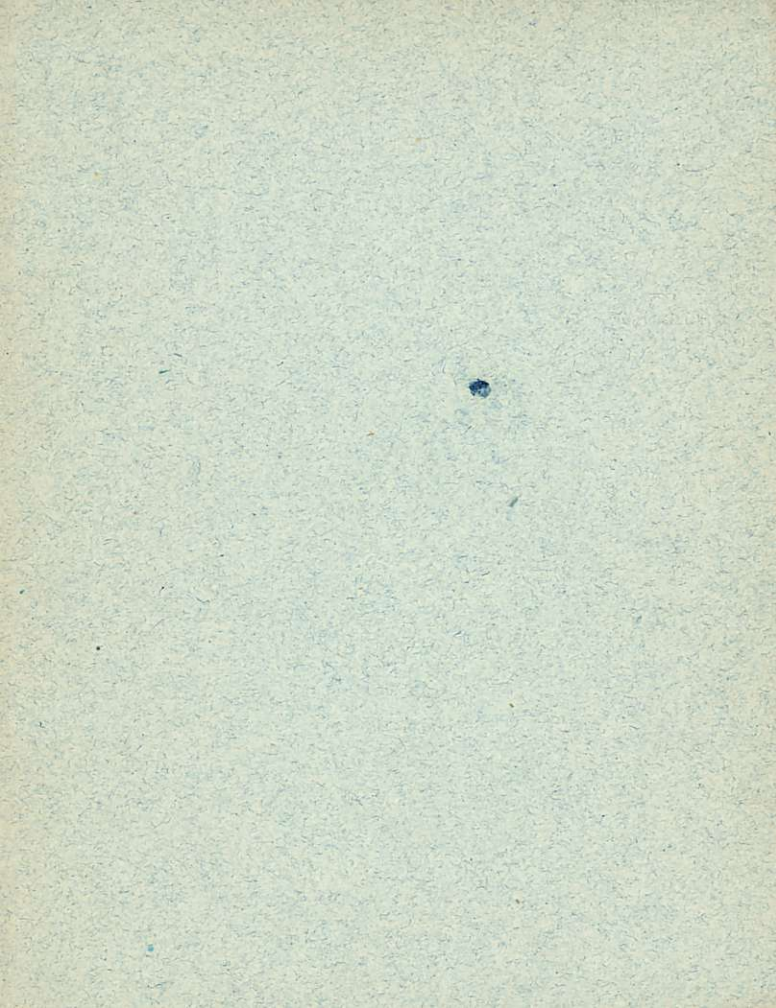

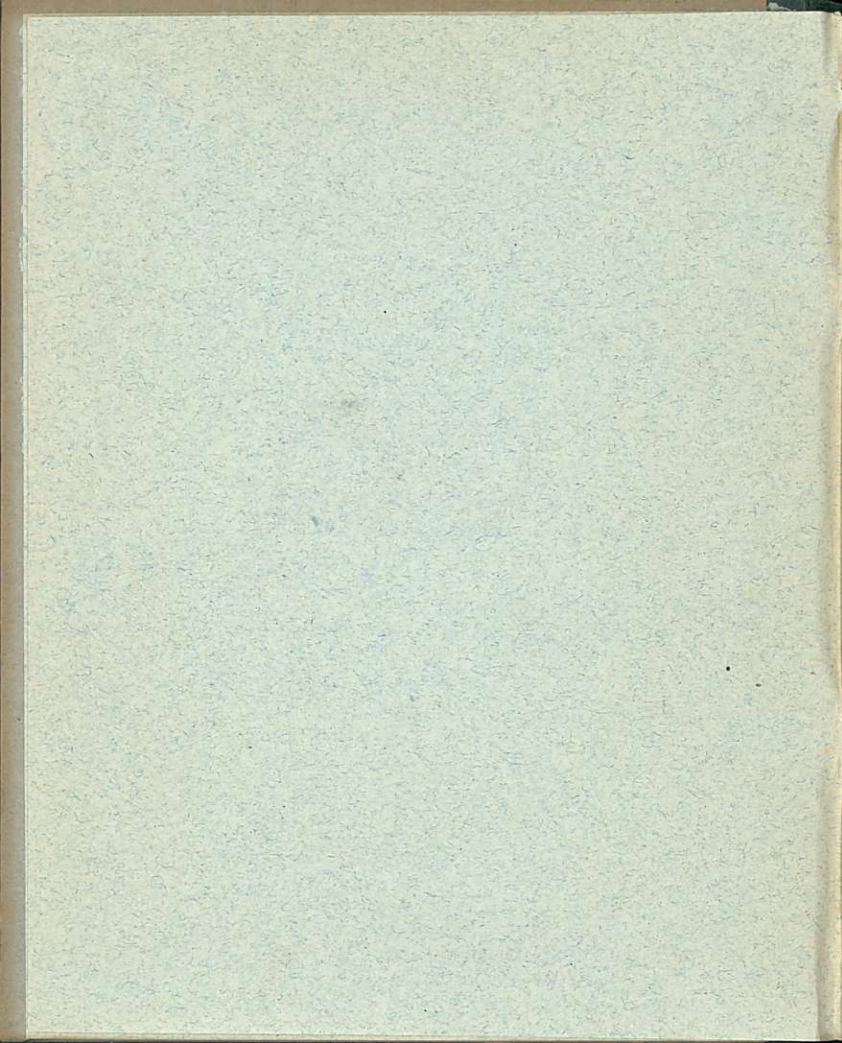
Helsingissä, 1891.

G. W. Edlund'in kustantama.

Hinta: 75 penniä.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1903 *
HELSINGFORS

Sengenwakuutus.

Kertomus.

Tuorille ystävälliseen

tirjoittanut

Frantz Hoffmann.

Suomentanut

A - a.

Keljällä teräs-piiroksella.

Helsingissä, 1891.

G. W. Edlund'in kustannuksella.

Reinhold Kuntze

Reinhold

Reinhold Kuntze

Reinhold Kuntze

Reinhold Kuntze

Reinhold Kuntze

n - 15

Reinhold Kuntze

Helsingissä,

Helsingin Centraali- Kirjapainossa, 1891.

Ensimmäinen luku.

Herra Heimberger.

Kirkas aamupäivä paistoi ystävällisesti puhtaasta ikkunasta suureen, siivään tupaan, joka huonekalujen ja muun tavarain yksinkertaisuudesta huolimatta kuitenkin oli sangen mukavan näköinen. Harmailta paperilla peitetyillä seinillä riippui monta, ellei juuri kallisarvoista niin kuitenkin sangen hyvää waskipiirrosta kauniissa kultatehyksissä; ikkunain väliä koristi suuri peili, jota leweä wanhanaikuinen piironki kannatti. Dikealla, ihan ikkunan vieressä, oli mukawa mustalla nahalla päällystetty „mummontuoli“, jonka paioittain kulunut muoto osoitti jokapäiväistä käyttämistä. Sen vieressä näkyi suuri työpöytä, jonka monet laatikot olivat täynnä kirjeitä ja asia-paperi tuffuja. Vastapäätä komeili punainen, willapeitteinen sohwa ja sen edessä pöyhkeili kirjawan lattiamaton päällä suuri pyöreä pöytä. Päitsi niitä kaluja oli tuwasja vielä muutamia tuolia määrättyillä paioillaan ja owen vieressä, joka luultawasti wei matukammariin, seisoi wahwa, raskas, tummasta samankaltaisesta puusta kuin piironkikin weistetty kaappi, jossa silminnähtävästi säilytettiin liina- ja muita pitowaatteita. Sen kaltainen oli huonekalusto, ei juuri kallisarwoinen, mutta porwarillista warakkaisuutta osoittawa ja mukawa.

Namuna, jolloin herttainen aurinko uteliaasti kurtisti hu-paiseen huoneesen, istui sisäänkirjoittaja Heimberger sohvan toi- sessa kulmassa aamiaisella ja toisessa hänen puolisonsa, Anna rouwa. Kaikesa yksinkertaisuudessaan — sillä pöydällä oli ainoastaan kahwia, maitoa ja tuoretta nifuleipää — näkyi ateria maistuvan isännästä oiwalliselta. Syvillä mielin nautti hän wähitellen karwasta, hywänhajuisista juomaa ja söi lisäksi muutamia leipiä, joitten kovat kuoret murenivat kuin lasi hä- nen hyvien hampaittensa välissä. Hän näkyi olewan noin lähes neljäntymmenen wuotinen mies. Hänen kaswonsa oliwat kalpeat ikäänkuin pölykarwaiset, mutta muuten oli hänellä san- gen hywä terweys. Terweyttä ilmoittiwat kumminkin hänen wilkkaat, säihkyvät silmänsä ja hänen kookas, woimakas warta- lonsa, yhtä paljon kuin hänen koko entisyytensä, sillä hän ei ollut sairastanut ainoatakaan kertaa eläessjnsä, eikä kertaakaan enentänyt lääkärin tahi apteekkarin tuloja. Hänen hywää ruoka- haluansa todistiwat leivät, jotka kummallisen nopeasti katosiwat hänen hampaittensa waliin ja hänen hywää mieltänsä iloiset katseet, joita hän tuon tuostakin loi huomaamatta waimoonsa.

Anna rouwa istui äänettä sohwan kulmassa waipuneena ajatuksiinsa ja katseli wakawasti ja mieltien pääkaupungin sa- nomalehteä, jota hän joka aamu luki kahwipöydässä tahi kum- minkin kiireesti silmäili. Kun hän siinä lepäsi puhtaassa aamu- puwussaan, hoikkine wartaloineen ja lempeine älykkäine filmi- neen, runsaat mustat hiukset tuskin mahtuen walikoiseen mys- syyn, täytyi hänen waikuttaa jokaiseen sängen miellyttäväisesti ja siis olikin ihan luonnollista, ett'ei hänen miehensä, herra sisäänkirjoittaja, woinut olla sitä tuntematta, waikka rouwa, kuten äsken mainittiin, sillä kertaa näkyi antautuneen sängen tawattoman wakawan, milt'ei alakuloisen ja surullisen mieli- alan waltaan. Muutamia minuuttia tarkasti hän waimoansa keskeyttämättä hänen mietteitänsä; mutta viimein, kun hän yhä

enemmän näytti waipuwan synkkiin ajatuksiinsa, pudisti hän hiljaa päätänsä, kumartui hänen puoleensa ja taputti häntä hiljaa olkapäälle. Rouwa säikähti hieman ja katseli, ikäänkuin heräten unesta, suurilla ruskeilla silmillään miestänsä vähän hämillään.

„Mitä sinun on, lapsi?“ kysyi sisäänkirjoittaja ystävällisesti. „Näytätään niin wakawalta ja mieltiwäiseltä kuin tutkisit taiwaan ja maan suurimpia salaisuuksia. Onko sanomalehti saappaanwoide-, juusto-, sikari-, rusina- ja manteli-ilmoituksilaan saattanut sinut niin kowin mieltiwäiseksi?“

„Eihän toki“, wastasi vielä nuori rouwa kiireesti heittäen sanoman eteensä pöydälle. „Minä muistelin Edwardiamme. Missähän se unikeko wiipyyne? Minun täytyy todellakin mennä häntä hakemaan.“

Hän aikoi nousta, mutta mies esti häntä lempeästi.

„Anna olla“, sanoi hän, — „minä kuulen Edwardin jo tulewan portailta. Ei hän se ole saattanut sinua alakuloiseksi toiwon minä.“

„Ei suinkaan!“ wastasi rouwa wilkkaasti. „Onhan hän niin ahkera, hyvä ja kunnon poika, että hänestä on aina waan iloa. Mutta kun muistelen tulewaisuutta lewiävät surun synkät warjot sieluni ylitse!“

„No, lapsi, mitä warten mietiskelet asioita, joita ei ole olemassa eikä vielä pitkään aikaan ole olemakaan?“ sanoi sisäänkirjoittaja. „Kyllä aika neuwon keksii! En minä ikuisesti pysy sisäänkirjoittajana, olen jo kuullut lintusen wisertelewän tulewasta kanslianeuwoksesta, ja jos se lintu on wisertänyt totta, ei yksistään arwomme parane waan pallkanikin ja me woimme huoletta katsahtaa tulewaisuutta kohti, vähän säästääkin ja vähitellen koota pienen omaisuuden Edwardillemme. Minä olen päättänyt, että pojan täytyy lukea, saadakseni hä-

net isäänsä vähän etemmälle. Minun on täytynyt vuosikauusia raskittaa ja waiwata itseäni kurjana kirjuriina, kunnes vähitellen werkalleen, sängen, sängen werkalleen pääsin vähän parempaan toimeen! Sitä samaa waiwaloista rataa ei Edwardimme ole kulkewa! Lukemisella ennättää hän koko joukon nopeammin eteenpäin, ja sentähden pitää hänen lukeman, waikka minun täytyisikin jäästää rahat siihen omasta ruoastani."

"Di, sinä olet hyvä, sydämellinen, armas mieheni", wirtkoi Anna rouwa liikutettuna, — „minä en epäile sinua ja isällistä huolenpitoasi, jos waan rakas Jumala suo sinulle eloa ja terweyttä!"

Sijäänkirjoittaja nauroi ääneen ja sydämellisesti.

"Mitä ei hän sitä tefisi?" wastasi hän. „Eihän minulta ole tähän asti terweyttä puuttunut, eikä sitä ole tästä edeskään puuttuwa."

Samassa kuului kirkonkellojen humiseminen juhlassisesti huoneesen ja heti sen perästä sekaantui siihen kadulta kuuluwan surumarssin synkät säweleet. Rummastuneina, melkein pelästyneinä kuuliwat mies ja waimo sohwallansa niiden liikuttawat äänet, ja he riensiwät molemmat itkunan luo. Ruumiinsaatto kulki hitaasti ohitse. Etupäässä kulki mustaan puettu surumarssalkki, sitte tuliwat ruumiinwaunut arkkuiheen, joka oli mustan kultakoristeisen waatteen peitossa, ja takana kulki pitkä surusaatto, puettuna murhewaatteisiin ja silmät luotuina maahan. Vähän aikaa katseltuaan kääntyi rouwa nyhykien surkeasta näöstä, palasi sohwalla ja nojautui entistä alakuloisempaan sen tyhnyjä wasten. Hänen miehensä seurasi häntä hitaammin, mutta istahtaesjansa hänen wiereensä näytti hänkin sängen totiselta ja huolen pilwi syntisti hänen otsaansa.

"Mitäs kauppias Schultse se on, jota tuossa wiedään wiimeiseen lepokammioon", kertoi hän. „Rummallista, miten

äkkiä kuolema ottaa monen ihmisen pois. Vielä wiikko sitte oli mies terve ja voimakas — silloin putoo hän hewosen selästä, satuttaa päälakensa ja — tuossa saattawat he hänen ruuminstantja! Kummallista! Mies olisi vielä woinut elää wiisikymmentä vuotta, ell'ei tämä onnettomuus olisi tapahtunut."

"Siinä näet, kultani, jattuvan todistuksen siitä, ett'ei jaa luottaa terweytensä kestäwytyteen", wastasi rouwa sangen wakawalla äänellä. „Ei kukaan, ei wahwin eikä terweinkään, ole edes silmänräpäyksen aikaa warma elämästänsä. Mies parka, jonka niin äkkiiarwaamatta täytyi lähteä! Miten waikeaa hänestä olikaan erota elämänsä kutoistuksessa waimostaan ja lapsistansa! Ja kuitenkin oli hänellä kumminkin lohduitus kuolemassa: tieto, ett'eivät hänen omaisensa, waikka heistä kyllä tuntuneekin kowin ikäwältä kadottaa tukensa, kuitenkaan joudu hänen kuolemansa kautta kurjuuteen ja puutteesen. Kuinka monen perheenisän täytyneekään erota tästä maailmasta ilman sitä lohduitusta, joka kuitenkin sanomattomasti helpottaa kuoleman ja poistaa sen katkeruuden! Kun waan ajattelen kauhean kohtalon kerran riistäwän **sinut** minulta, — oi Sumalani, mitäpä silloin tulisi minusta ja Edwardistamme!"

"Soutawia, Anna kulta", wastasi siisäänkirjoittaja, wassenmielisesti kohottaen olkapäitänsä. „Kuka huolii suotta waiwata mieltään tuonkaltaisilla turhilla mielikuwituksilla? Katso minuun, — näytänkö minä kuoleman omalta, jolla jo on toinen jalka haudassa? Mielettömyyttä!"

"Muista kauppias Schultsea, mies kultani!"

"Wieläpä mitä, minä en ratsasta wikuria hewosia, waan käyn kauniisti jalkasin wikahuoneeseni; siellä ei mitään woi minulle tapahtua. Ja wiimein, mitä warten suotta hywä mielenä tarkoittaa tuonkaltaisella kuwituksella. Mitä rakas Ju-

mala meille lähettää, täytyy meidän ottaa vastaan, voimatta muuttaa hänen päätöstänsä."

"Suo anteeksi, mies kultani, että vastustan sinua sinä kohden", lausui rouwa innoikkaasti, laskien kätensä miehenä käsiwarrelle. "Me emme tosin voi estää emmekä muuttaa Sumalan päätöksiä ja sallimuksia, mutta meidän wallassamme on ryhtyä tarpeellisiin toimiin, jotka kumminkin suurimmaksi osaksi voivat poistaa meiltä suurimman tapaturman pahimmat seuraukset."

Sisäänkirjoittaja katseli kummastuneena rouvaansa liikutuksesta ja innosta punastuviin kasvoihin.

"Mistä toimista sinä puhut?" kysyi hän. "Jos Sumala sallii minun kuolla, et sinä kuitenkaan voi karvoittaa kuolemaa vuoteeltani!"

"En, sitä en voi", vastasi Anna rouwa, "mutta sinä voit, kuten sanoin, estää senkaltaisen onnettomuuden jurkeat seuraukset, jos sinulla waan on luja, wakawa tahto sitä tehdä. Ah, usko minua, armas mies kultani, minä en puhu siitä sinulle **itseni tähden!** Naisella on vähän tarpeita ja hän voi pahimman tapahtuesssa tulla yksin toimeen ainoastaan käsittöilläään ja suurimmalla säästäväisyydellä. **Mutta muistele poikaamme!** Mikä tulevaisuus odottaisi häntä, jos hänen isänsä riistettäisiin pois, ennenkuin hän on hankkinut itselleen itsenäisen aseman! Millä elättäisin minä heikko nainen häntä, millä kaswattaisin häntä, millä waatettaisin häntä ja millä waroilla antaisin hänen käydä koulussa ja yliopistossa, kun tuskin voisin suurimmalla ahkeruudella poistaa suurimman puutteen oweltamme!"

Herra sisäänkirjoittajaa näkyi rouwan innoikkaat sanat vähän liikuttawan. Hymy katosi hänen huuliltansa, hän hi-

wutti ottaansa ja etsi turhaan sanoja, millä vastustaisi rouwansa huolia tahi rohkaisisi hänen mieltänsä.

„Mutta, Jumalani“, sanoi hän viimein, „mitä pitää, minun tehdä, mitä voin tehdä sitä estääkseni?“

Rouwa otti kahvikuppien wierestä aamiaispöydällä sanoman ja ojensi sen äänettä miehellensä, osoittaen formellaan erästä paikkaa. Sisäänkirjoittaja luki ja naurahti.

„Hengenwakuutus!“ huudahti hän. „Mitä se merkitsee? Kentiesi on kysymys yhdestä noista monista naurettawista, niinsanotuista salateinoista, jotka pitentävät inhimillisen elämän! Hulluutta! Senkaltaiset keinot eivät suojele meitä eläessämme putoamasta hewosen selästä eikä muusta äkillisestä kuolemasta tahi minikäänlaisen ruton tarttumisesta!“

„Que waan, kultani“, kehoitti rouwa tyyneesti. „Tässä on kysymys ihan toisesta kuin luulet.“

Sisäänkirjoittaja luki yhä tarkemmin jotenkin pitkän ilmoituksen ja laski sitte wakawan näköisenä sanomalehden jälleen pöydälle.

„Se on todellakin ihan toista kuin ajattelin“, lausui hän miettiwäisesti. „On kysymys siitä että maksaisi vuosittain määrätyn rahajumman erälle yhtiölle, joka puolestaan sitoutuu ennemmin tahi myöhemmin tapahtuneen kuolemani jälkeen maksamaan perillisilleni maksujeni suuruudesta riippuvan rahajumman.“

„Niin on asia, mies kultani“, wastasi rouwa nnykäytäten päätään. Otaksukaamme, että sinä joka wuosi maksaisit noin kuusikymmentä taaleria hengenwakuutusyhtiölle, ja woittoisi olisi, että se maksaisi perillisillesi kaksituhatta taaleria, kentiesi enemminkin, katsomatta siihen kuolisitko ensimmäisenä wuotena wakuutuksen tehtyäsi tahi wasta kymmenen taikka kahdenkymmenen wuoden perästä. Eikö se olisi sinulle suureksi lohdu-

tukseksi? Eikö sinä olisi yksi raskaimmista ja suurimmista huolista poistettu, huoli poikasi tulevaisuudesta? Hywin asetettuna ja tarkasti hoidettuna olisi kaksi tuhatta taaleria kaikissa tapauksissa kylliksi Edwardin elatukseen, koulutukseen ja opintoon."

"Niin, niin, asia näkyy olevan hyvä", vastasi sisääntirjoittaja. "Mutta edullistakin asiaa täytyy miettiä ja kuusikymmentä taaleriakin vuodessa on suuri summa!"

"Di, jos waan tahtoisit Kaarle", lausui nuori rouwa wilkkaasti, — "niin säästäisin mielelläni ja kieltäisin itseltäni jokaisen huwin, voittaakseni joka vuosi määrätyn summan."

"Niin, niin, sinä olet hyvä waino, Anna kultani", myönsi sisääntirjoittaja. "Mutta kuitenkin on minusta, kuin puolustaisit vähän liiaksi tätä asiaa. Anna minulle aikaa miettiäkseni kaikkia rauhassa. Myöhemmin tahdon ilmoittaa sinulle päätökseni. Kuusikymmentä taaleria vuodessa tekee kymmeneen wuoteen kuusijataa taaleria, waan jos vuosi wuodelta panen ne talteen ja luen korkoa korolta, nousee siitä suurempi summa. Ja se raha jäisi meille, sillä wälin kun se toisessa tapauksessa olisi ikäänkuin itkunasta ulosheitetty. Sinulla on ainoastaan mielesjä, että woisin pian kuolla. Entä jos Edwardimme kymmenen tahti kahdentoista wuoden perästä joutuisi aikaisen kuoleman omaksi? Silloin olisimat jäädömme olleet turhat. Nuoruus on yhtä vähän kuolematon kuin wanhuuskin."

"Totta kyllä", vastasi Anna rouwa, — "waan jos se surullinen seikka, josta Jumala meitä warjeltoon, todellakin tapahtuisi, niin olet sinä kadottanut ainoastaan sen mitä et ole tarwinnut, ja samassa on sinulla koko aika ollut lohduuttawa tieto, että olisit suojellut poikaasi puutteen alaisesta ja kurjasta tulevaisuudesta. Ja paitsi sitä, kuka takaa meille, ett'ei ku-

lenta kohtaa meitä, enmentkuin kymmenen tahi kahdentymmenen vuoden kuluttua. Entäs jos se jo tulewana vuonna saavuttaisi sinut ja vaatisi henkeä? Mitä hyödyttäisivät Edvardiamme yhden kerran säästetyt ja talteen pannut kuusikymmentä taaleria? Pantuina sitä vastoin hengenwakuutusyhtiön tuottaisivat ne hänelle kaksoisuhatta taaleria. Ja juuri se on minun mielestäni hengenwakuutuksen oikea siunaus. Jos Jumala kutsuu sinut huomenna tahi kahdentymmenen vuoden kuluttua, on sinulla aina tieto, että on pidetty huolta poikasi tulevaisuudesta. Ja jos otaksuisimmekin, että panet rahoja kahdentymmenen vuoden kuluessa säästöön, oletko silloin säästänyt enemmän kuin mitä hengenwakuutusyhtiö jo wakuutuksen tehtyä sinulle lupaa? Laste itse mies kultani! Toisessa kohden siis luja warmuus, toisessa waan joku epäwarmu mahdollisuus. Tahdotko enemmän luottaa mahdollisuuteen kuin warmuuteen, joka sinulla jo on käsissä?"

Sisäänkirjoittaja Heimberger tunsi joutuneensa wähhäiseen pulaan, sillä hän ei woinut wastustaa rouwansa mielipidettä, mutta kuitenkin oli hänessä joku wastahakoinen tunne, joka kielsi häntä joka wuosi maksamasta suurta rahajummaa, josta ei hänellä itsellään ollut mitään hyötyä. Hänen vielä miettiesjään, mitä wastata, kolkutettiin owa, ja iloisenä siitä, että hän hetkessä waan pääsi keskeyttämisen kautta pulastaan, wastasi herra Heimberger ääneen „astukaa sisälle!“ Owi aukeni ja sisään astui wahtimestari, joka kohteliaasti terwehdytyään ojensi sisäänkirjoittajalle suuren, kuninkaallisella sinetillä suljetun kirjeen.

„Toiwotan kaikesta sydämeistäni onnea“, lausui hän samassa. „Sanomani on ilahuttawa herra neuwosta!“

„Mitä hullua, Müller, te lastette jotenkin paljon leikkiä!“ huudahti Heimberger ilosta wapisewin käsin awaten sinetin ja

lewittäen paperin. „Se on totta, Anna kulta“, lisäsi hän sitte liikutettuna lyhyesti silmäiltyään kirjoituksen, — „tämä on kunninkaallinen wahwistus, joka armollisesti nimittää minut Kanslianeuwoiseksi ja antaa minulle lisää kassijataa taaleria wuotuista palkkaa. Eläköön, eläköön kuningas, kaikkien armollisin heramme! Ja te, hywä Müller, ottakaa tämä kiitosseksi iloisesta sanomastamme!“

Hän antoi wahtimestarille kirkaan taalerin käteen ja syleili sitte innokkaasti rouvaansa, joka jäihywin silmin wastaasi hänen hywäilemisiinsä.

„Katsos lapsi“, sanoi hän, „nyt olet taas saattanut itsellesi turhia huolia! Lintunen, jonka kuulin wisertelewän, on laulanut oikeaa säweltä!“

„No, herra kanslianeuwoas ansaitseekin muita paremmin tämän arwontoroituksen ja palkan lisäyksen“, lausui wahtimestari nauraen. „Te olette sangen suuressa suosiossa ylhäisimmissä piireissä ja siellä tiedetään warsin hywin armostella wäsymätöntä intoa, huolenpitoa ja rehelliisyyttä, jota te, herra kanslianeuwoas, aina olette osoittaneet. Minä sulkeudun suosioonne, kiittäen nöyryimmästi äsken osoitetusta hywyydestänne!“

Kurfastelewasti kumartaen meni wahtimestari pois ja jätti wastatehdyn kanslianeuwoksen yksinään rouwansa ja riemunsa kanssa. Heimberger käweli ilomielin pitkin askelin edestakaisin huoneessa nauttien onneansa, joka nopeammin, kuin hän oli odottanut ja toiwonut, oli hänet saawuttanut.

„No, armahani“, keskeytti Anna rouwa hetken kuluttua wait'olon, „kiittäkäämme Jumalaa, joka on suonut meille ja pojallemme tämän onnen. Kassijataa taaleria wuotuista palkan lisäystä! Nyt on sinun helppo maksaa kuusikymmentä taaleria poikasi hywäksi!“

Wasta tehty kanslianeuwoas katseli kummastuneena wai-

moonsa ja hänen täytyi ensin miettiä, mitä hän oikeastaan tar-
koitti. Jossaan arwonsa koroituksesta oli hän wallan unhot-
tanut heidän entisen keskustelunsa.

„Ah, niin, niin“, vastasi hän hajamielisesti, — „mutta
jättäkäämme se asia toistaiseksi! Eihän siinä kiirettä, Anna
kulta! Nyt on minulla muuta mietittävää kuin sitä juttua.
Siis myöhemmin, myöhemmin! Ensiksi tahdon onnitella **rouwa
kanslianeuwojsetarta!** Eikö totta, se kuuluu kuitenkin kau-
niimmalta kuin: „rouwa sisääntirjoittajatar!“

„Jos waan yhä rakastat ja kunnioitat minua, mies kul-
tani, niin olen kaikesta sydämestäni kiitollinen“, vastasi ym-
märtäväinen rouwa. „Paitsi sitä ilahuttaa minua kaikesta
sielustani, että ansioji owat niin edullisesti tulleet hallituksen
tietoon, ja minä toiwotan sinulle kaikkea mahdollista onnea
siihen!“

„Kiitos, kiitos, waimoseni“, vastasi neuwos ja kääntyi
oween päin, josta kaunis, woimakas, noin yksi- tai kaksitoista
wuotias poika samassa rienä siälle, juoksi kiireesti neuwojen
luokse ja kiersi molemmat käsiwartensa hänen ympärillensä.

„Toiwotan onnea, isä kultani!“ huudahti hän ääneen
säihkywin silmin, posket tawallista enemmän hehkuen. „Wahti-
mestari kertoi minulle jo kaikki! Minä kohtasin hänet tuolla
ulkona palatesani katsomasta kauppias Schultsen ruumiin saat-
toa, jota seurasin kappaleen matkaa. Siis olet tullut kanslia-
neuwojeksi! No, sepä hauska, ja se ilahuttaa minua vielä
enemmän sentähden ett’ei Ludwig Meyerheim enää woi hal-
weksiwaisesti kohdella minua eikä haukkua minua halwaksi sisään-
tirjoittajan nulistaksi. Kuninkaallinen kanslianeuwo on warmaan
yhtä arwokas kuin rahakauppias, waitka hänellä olisiikin kultaa
ja hopeaa kasottain!“

„Joutawia, Edward kulta!“ vastasi herra Heimberger

nauraen. „Jokainen ihminen on samanarvoinen kuin toinenkin, jos waan jokainen kohdasiansa täyttää welvollisuunsa. Lopuksi kiitan sinua onnentoivotuksestasi.“

Sellyydestä säihtywin silmin silitti hän pulskean pojan postia ja hiuksia ja suuteli häntä isällisesti otsalle. Sitte iroittihe Edward hänestä sanoen: „Nyt on jo aika täperällä mennä kouluun! Maahanpaniaiset wiivyttiwät minua ensin ja nyt ilo isän arwonkoroituksesta! Saas nähdä nyt miten koulu-pojat kummastuwat, kun kerron isäni, sisäänkirjoittajan, tulleen kanslianeuwoiseksi! Ja miten Ludwig Meyerheim on suuttuwa! Mutta se on oikein sille ylpeälle pojalle, sillä hän halweksee meitä kaikfia muita, juuri kuin hän olisi mikään ihme, siksi että hänen isällänsä on rahaa!“

„Toiwon kuitenkin, ett'et liian paljon ylwästele siitä, että isäsi on tullut neuwoiseksi“, sanoi herra Heimberger nauraen.

„Herra warjeltoon!“ wastasi Edward. „Kysyhän waan Wilholtta, kirjeiden kulettajanne pojalta! Me olemme aina olleet hyviä ystäviä ja olemme täst'edestkin, kuten ennenkin. Ei, minä wihaan ylpeyttä, isä, ylpeyttä, joka ei perustu todellakin hywiin ja ansiollisiin ominaisuuksiin. Ja niin Wilhokin arwelee! Me olemme ylpeät siitä, että olemme luoffamme ahkerimmat pojat, waan me emme sentähden halweksi ketäkään, joka täyttää welvollisuutensa. Mutta, lyöhän kello jo kolme neljänneestä, — minun täytyy siis lähteä! Hywästi, isä, hywästi äiti kultani!“

Ja nuolemmoepästi kiiti hän ulos huoneesta.

„Diwa poika!“ sanoi isä, tyytyväisesti katsellen hänen peräänsä.

„Todellakin, sydämellinen, oiwa lapsi“, lisäsi äiti. „Rootta-kaamme yhdessä, mies kultani, jaada hänen tulevaisuutensa suruttomaksi!“

„Tietysti on meidän sitä koettaminen“, vastasi neuvos. „Mutta anna huoletta minun teksiä sopivat keinot siihen. Täytyy perinpohjin ja huolellisesti miettiä kaikkea, armas waimoseni. Mutta nyt täytyy minun jättää sinut mennäkseni virka-huoneseni ja sitte käydä esimiesteni ja suosijieni luona, joita minun suurimmaksi osaksi tulee kiittää tään-aamuisesta ilostani!“

Vasta tehty herra neuvos pukeutui hienoiimpiin vaatteisiinsa, jätti sydämellisellä suudelmalla rouwansa hyvästi ja riuksi pois mennäksensä toimistoon. Rouwa katseli miettiwäisesti hänen jälkeensä.

„Hän on hyvä ja sydämellinen“, mumisi hän itsekseen, „mutta kuitenkin pelkään olewan waikata saada häntä taipumaan siihen. Mutta minä en aio lewätä enkä wäsyä, ennenkuin olen päässyt tarkoitukseni perille. On kysymys lapsemme menestymisestä ja tulewaisuudesta, — eikä silloin saa pelätä uhrauksia!“

Toinen luku.

A s i a m i e s.

Päiviä, wiikkoja, kuukausia kului eikä rouwa neuwojsetar päässyt sen enempää tarkoituksensa perille, waikka hän monta kertaa eksi syytä muistuttaa miestänsä sen asian tärkeydestä, josta he silloin kesä-aamuna olivat keskustelleet. Herra neuvos tiesi aina kaikenlaisilla werukkeilla wälttää keskustelua

afiasta, joka oli hänen rouwanja mielessä. Wäliin syytti hän toimiansa, wäliin lupasi hän tehdä kaikki, mikä waan oli mahdollista, jos waan jätettäisiin hänelle aikaa siihen, wäliin oli hän muka satunnaisessa rahanpuutteessa.

Viimeinen wiipymisen syy oli luultawasti pairawin, sillä rouwa neuwoisetar huomasi salaisella surulla, ett'ei taloustukkaro paisunut waikka tulot arwokorotuksen kanssa enentyiwät — niin, he joutuivat lisäksi useasti oikeaan rahapulaan, jommoista he eiwät milloinkaan ennen wähäisemmän palkan aikana huomanneet. Hän hankki itselleen tilaisuutta lempeästi puhutella miestänsä siitä arweluttawasta tilasta ja herra neuwos kuunteli häntä kärsiwällisesti monta kertaa waan kohottaen olkapäitään.

„Mitä tahdot, lapsi kultani?“ wastasi hän. „Nykyinen asemani, kanslianeuwoisena, waatii minulta suurempaa menekkiä, warinkin alussa, kuin ennen. Halwasta sisäänkirjoittajasta ei pidetä lukua ja hän voi elää niin yksinkertaisesti kuin häntä juinkin haluttaa. Ei kukaan huoli hänestä. Mutta kanslianeuwois! Hänen laitansa on wallan toisin. Hän ei saa wetäytyä pois kaikesta, ett'ei hän tulisi ihmisten pilkaksi. Täytyy silloin tällöin ottaa osaa hienoihin aamiais- tai illallis-pitoihin tuttujen wirtatowerien parissa. Niissä juodaan kalliita wiinejä, syödään herkkuruokaa ja siihen menee paljon rahaa. Minä kyllä mielelläni wetäytyisin niistä pois, waan se ei sowi. „Neuwois, tulkaa ottamaan osaa siihen ja siihen tai siihen“, kuuluu kehoitus, jos kiellän, — „ettehän toki voi olla pois sieltä!“ ja lyhyesti, täytyy myöntyä ja ottaa osaa, ell'ei tahdo tulla ihan halweksitukseksi.“

„Sitte soisin melkein, että vielä olisimme sisäänkirjoittajaperhe ja ett'ei lintu, josta puhuit, vielä olisi wisertänyt“, wastasi rouwa raskaasti huo'aten. „Kuinkahan tämä vielä päät-

tynee, mies kultani? Sen sijaan että säästäisimme ja kokoisimme vähän varoja Edwardillemme, täytyy meidän tällä tavalla vielä joutua velkoihin, ja se on, sitä et voi kieltää, sangen surkea kohta. Ken kerran on velkaan joutunut, ei pääse niistä helposti, sillä velkoja on huokea tehdä, mutta ne saadaan tavallisesti ainoastaan suurilla uhrauksilla ja sangen witekaan maksetuiksi."

"No, no, waimoseni, niin huonolle kannalle enne toki joudu, sinä liioittelet", rauhoitti häntä herra neuvos. "Niin pitkälle en anna asiain mennä. Malta vielä muutama wiikko. Ainoastaan alussa waan on näin pahaa; wähitellen wetähdyn yhä enemmän heidän seurastaan ja sitte wietämme jälleen hiljaisista, kodikasta ja säästäwäistä elämää kuten ennenkin. Luota siihen! Muistellaamme sitte Edwardiakin ja auttakaamme kaikki hänen tulewaisuutensa suhteen, niin ett'ei sinun tarwitsella huolissiasi sentähden!"

Mitä rouwa raukka siihen enää woi? Hänen täytyi olla waiti ja kärsiwällisesti odottaa, että hänen miehensä itsestään palaisi hiljaiseen kotielämään. Itäwä kyllä näytti siltä, kuin ei hänellä olisi suurta taipumusta siihen. Päinwastoin, aamiaisja ja illallisia pidettiin yhä useammin, ja rahat wähenyiwät yhä enemmän. Ei auttanut, rouwa neuwojsettaren täytyi taas kerran rohkaista mielensä ja wälawasti puhutella miestänsä asiasta. Syy siihen oli warsin lähellä, sillä talouskassassa oli muutama päiwä sitte ainoastaan muutamia taaleria, ja siihen oli vielä monta wiikkoa, kun palkat maksettiin. Tilaisuuskin ilmaantui; herra neuvos käänsi itse puheen siihen.

"Anna minulle muutama taaleri, waimoseni", sanoi hän päiwällisen jälkeen juuri samana päivänä, jolloin rouwa neuwojsetar oli tutkinut kassan ja huomannut sen niin laihaksi. "Tänä iltana kokoutuu muutamia tuttawia italialaisen Taglio-

nin luo, eivätkä he jättäneet minua rauhaan, ennentuin lupasin ottaa osaa pieneen seuraan."

Rouva neuvoštetar meni kaapin luo, otti pienen kuffaron, jossa hän aina talletti rahansa, ja pudisti sen sisällyksen pöydälle.

"Tässä on muutama taaleri, mies kultani", sanoi hän levollisesti. "Mutta ole hyvä ja sano minulle, millä maksan talousmaksut, kunnes saan lisää; sillä nämät ovat viimeiset rahanme."

Herra neuvos jäitähti ja hänen kaswonsa wenyivät pitkiksi.

"Mahdotonta!" huudahti hän.

"Se on, ikävä kyllä, totta", vastasi hän. "Tässä on talouskirjani, johon jokainen maksu on kirjoitettu. Tarkasta se ja sinä tulet selville, että kaikki on oikeassa."

Herra neuvos lykkäsi nurjamielisesti talouskirjan sivulle, hypähti tuoliltaan, käweli pari kertaa, pää kallellaan, edestakaisin huoneessa, seisattui viimein ikkunan eteen ja katseli synkänmielisesti kadulle.

"Tämähän on sängen ikävä seikka, jolla kummastutit minua", nurihi hän. "Tuhat tulimmaista, miksi et ennen ole ilmoittanut minulle asian laitaa? Nyt olemme kauniissa pulassa, enkä minä tiedä neuwoa sen auttamiseksi!"

"Muista waan, mies kultani, miten useasti minä olen muistuttanut sinua, ett'ei tulomme wedä wertoja sinun maksuihisi", vastasi rouva neuvoštetar tyweneesti. "Wika ei ole minun, ett'et ole huolinut waroituksestani."

"Mutta tuo juttu on minulle sängen sopimaton", mutihi mies itseksensä. "Olenhan nyt kerran luwannut mennä ja sitte piti juuri sen tapahtua. Se on erittäin harmittawaa."

Pahoilla mielin rummutti hän jormillaan ikkunanlasia,

että ne kilisivät. Mutta äkkiä kirkastui hänen katseensa, ry-
pyt katosivat hänen otsastaan ja ilon säde säihtyi hänen sil-
mistänsä.

„Tuossa tulee vanha ystäväni, asiamies Kluge, ka-
dulla!“ huudahti hän. „Hän tulee kuten kutsuttu! Sananen
waan hänelle ja me pääsemme heti paikalla pienestä pulas-
tamme.“

Hän awasi kiireesti ikkunan ja wiittasi.

„Hän tulee“, sanoi hän sitte sulki ikkunan jälleen ja
kääntyen rouvan puoleen.

„Tahdotko lainata häneltä?“ kysyi rouva.

„No niin“, sanoi hän vähän hämillään. „Ainoastaan
kassikymmentä taaleria vähäksi aikaa. Tiedäthän, että jaan
palkkani kolmen viikon kuluttua ja silloin maksan kiitollisesti
pienen weskani. Näethän itse, ett'emme muulla tavoin voi
auttaa itseämme.“

Nyt oli rouva neuwojettaren wuoro kohottaa olkapäi-
tään, waan hän ei wirkkanut sanaakaan, syystä että kutsutun
asiamiehen askeleet kuuluivat jo etehisestä. Heti sen perästä
astui herra Kluge itse huoneesen ja tervehti ystävällisellä ja
tuttawalla tawalla.

Herra Kluge oli pieni, wireä, älykkään näköinen mies,
jonka wilkkaista filmistä sydämellisyys ja äly selwästi loisti-
wat. Häntä pidettiin warakkaana miehenä, hänellä oli awo-
nainen, edullinen kauppatoimi kaupungin kauniimmassa osassa
ja sen lisäksi oli hän useitten yhteishyödyllisten seurain asia-
miehenä, jotta häntä tawallisesti kutsuttiin „Herra asiamieheksi“.

„Nöyriä palvelijanne, rouva neuwojettar, hyvää päi-
wää, herra neuwo“, tervehti hän astuesjansa sisälle, ja ku-
martaen niin siwästi, ett'ei tanssiopettaja olisi woinut sitä

kauniimmin tehdä. „Te kutsuite minua; woinko millään tavalla olla teille palvelukseksi?“

„No niin, hyvä herra asiamies“, vastasi herra neuvos hieman hämillään. „Mutta istukaa toki ja laskekaa pois, — onhan teillä juuri paperitukku kainalossa — noin — antakaa se tänne, — ja nyt — istukaa.“

Herra Kluge myöntyi ainoastaan vastahakoisesti herra Heimbergerin kohteliaasen pyyntöön ja istahti viimein tuolille rouva neuwohettaren lähelle.

„Mutta joutuun, hyvä herra neuvos, — millä woin teitä palwella?“ kysyi hän.

„No niin“, — vastasi Heimberger, „minä olen joutunut ainoastaan satunnaiseen ja wäliaikaiseen rahapulaan ja sentähden kysyisin teiltä, ettekö kenties hywäntahtoisesti auttais minua siitä?“

„Niin mielelläni“, vastasi asiamies mitä ystävällisimmällä tavalla. „Tarwitsetteko sata, kaksisataa, kolmesataa taaleria? Ne owat teille koska hywänjä tarjona.“

„Ei, ei, Jumala warjeltoon!“ huudahti herra neuvos, kieltäväisesti wiitaten molemmilla käsillään. „Ainoastaan kaksi- tai kolmekymmentä taaleria muutamaksi wiikoksi. Tiedättehän, tulewan kuun ensi päivänä saan jälleen palkkani ja silloin maksan teille suurimmalla kiitollisuudella rahat korkoineen takaisin.“

„Mitä puhutte te koroista, hyvä herra neuvos!“ vastasi asiamies wilkkaasti ottaen juuren lompanon rintataskustansa, awasi sen ja luki wiisi kymmenentaalerin seteliä pöydälle. „Sepä wasta olisi jos ottais in maksua tuommoisesta pienestä ystäwyuden osoituksesta. Ei mitään semmoista, herra neuvos, ja tuon pienen summan maksatte takaisin milloin teille sopii — oman tahtonne mukaan!“

„Te olette todellakin sangen hyvä, wanha ystäväni, ja

minä kiitän teitä kaikesta sydämeistäni", janoi neuvos, inno-
kaasti pudistaen pienen ystävän käsiä. „Luottakaa siihen, että
pian tulen luoksenne suurimmalla kiitollisuudella maksamaan
teille rahat takaisin.“

„Hiljaa, hiljaa, hyvä herra neuvos!“ janoi asiamies
torjuen. „Minä olen sängen onnellinen, että olen voinut pal-
wella teitä noin vähäpätöisellä asialla. Ja nyt sulkeudun tei-
dän ja rouwa neuvojtetaren suosioon, minulla on vielä toi-
mia suoritettavana.“

„Mutta miksi niin kiirettä! Ja mitä teillä on tuosja
suuresja tufusja?“ kysyi neuvos.

„Kaikesta, kaikesta“, wastasi herra Kluge. „Tie-
dättehan minun olewan useitten yhtiöiden asiamiehenä tässä
kaupungissa ja nyt olen vielä ruwennut Hallen hengenwakuu-
tusyhtiön „Idunan“ asiamieheksi. Tuosja tufusja on muu-
tama kymmeninen osoitteita, joita minun pitää jakaman tutta-
wille ja wirkatowereilleni.“

Rouwa neuwojtetar kuunteli tarkasti ja herra neuvoskin
säikähti hieman.

„Kuulkaa, hyvä herra Kluge“, janoi ensimmäinittu wilk-
kaasti, „ettekö tahtoisi olla niin ystäwällinen, että jättäisitte
minullekin yhden kappaleen niistä? Minua miellyttää sängen
suuresti se wakuutuslaitoksen haara ja sen uskon minä erit-
tän siunausta tuottawaksi.“

„Minun mielelläni, rouwa neuwojtetar“, wastasi asia-
mies, nopeasti awaten tukun ja antoi rouwalle osoitteen. „Ot-
takaa ja pitäkää se. Minua ilahuttaa että hengenwakuutus-
yhtiöt teitä miellyttävät ja minä soisin, että sama mielipide
lewiäisi mitä laweimpiin piireihin. Uskokaa minua, minä en
puhu itsekkäisyydestä! Jumala warjelloon minua siitä! En
olisi erityisien monenkaltajien tehtäwieni lisäksi ottanut uutta

tointa niskoilleni, vaikka se olisikin tuottanut minulle mitä suurimpia etuja; mutta tässä kohden on asian laita ihan toinen. Tässä on kyseminen todellakin hyvän ja siunausta tuottavan yrityksen edistämisestä ja puolustamisesta, sekä hyvän työn tekemisestä ihmiskunnalle, erittäinkin meikäläisille ja sentähden pidin ihan suorana vääryytenä, jos olisin hylännyt sen tarjouksien. Ei, ei, **tämän** toimen tahdon vielä ilolla ja innolla ottaa tehdäkseni, sillä keskustelemalla ja yhtiön painetuista jäännoistä olen tullut selville, että hengenvakuutus on mitä parhain hyvätyö, mikä vielä on ihmiskunnalle tarjottu. Suokoon Jumala ihmisten oikein käsittää se! Niin, niin, hyvä herra neuvos, uskokaa minua! Tunnettehan te minut jo aikojajitte; te tiedätte, et' en ole mitään säturi ja että tulen hywin toimeen tarvitsematta ryhtyä uusiin toimiin ansaitakseni kentiesi joitakuita groschenia tahti taaleria lisäksi. Mutta tätä tointa en koskaan olisi hylännyt, vaikka ei se tuottaisikaan minulle äyriäkään voittoa, sillä hengenvakuutusyhtiö on niin verrattoman hyvä laitos. Missä sitä käytetään tuottaa se siunausta taloon ja perheeseen, — missä sitä ylenkatsotaan, pilkataan ja halveksitaan, siellä ovat huolet, hätä, murheet ja epätoivo seurauksena. Jos kertoisin teille ainoastaan muuttaman tositaapauksen, niin myöntäisitte minun olevan oikeassa!”

„Mutta kertokaa, kertokaa, hyvä herra asiamies“, pyysi rouva neuvoksetar innostuneena, pidättäen pientä wireää miestä tuolilla, josta hän jamaassa aikoi nousta. „Te ette usko, miten kaikki minua miellyttää, mikä kuuluu hengenvakuutukseen, ja miten innokkaasti haluan oikein perin pohjin oppia tuntemaan sen tärkeyttä ja laatua. Pyydän teitä siis, kertokaa — ja kuulethan sinäkin sitä mielelläsi mies kultani!“

Kanslianeuvos Heimberger nauvoi vähän epäiltävästi,

mutta ilmoitti kuitenkin mieltymyksensä kohteliaalla kumar-
rutsella.

„No, minä koetan kertoa kaikki lyhyesti“, sanoi herra Kluge myöntäväisesti, vaikka selvästi voi huomata ilon, millä hän rupeesi puhelemaan mieliaineestaan. „Minä kerron ai-
noastaan yhden tapauksen, jota nykyään tapahtui „Eduna“
yhtiössä! Kuulkaa siis! Syyskuussa vuonna 1855 wakuutti
eräs wärjäri — nimi ei kuulu asiaan ja sallikaa minun hä-
nen perheensä tähden salata se — henkensä Eduna yhtiössä
kahdestatoista sadasta taalerista, jotka hänen kuolemansa jäl-
keen olisivat maksettawat hänen perillisillensä. Mies ei vielä
ollut täyttänyt kolmeaneljättä vuotta ja lääkärien lausunto
hänen terweydestään oli mitä suosiollisin, sillä he jelttivät
hänen olewan wahwan, terween miehen, jota ei mikään tauti
waiwannut eikä hän näkynyt olewan semmoiseen taipuwainen-
kaan. Hänen ulkonainen olonsa oli jotenkin hyvällä kannalla.
Hän elätti ammatillaan waimonsa ja neljä lastaan sangen hy-
win ja woi vielä ilman juuretta uhraksetta matjaa wuotuisen
wakuutusmaksun. Yksityisiä waroja ei hänellä ollut, ja hän oli
juuri sen wuoksi wakuuttanut henkensä, ett'eivät hänen wai-
monsä ja lapsensa joutuisi hätään hänen kuolemansa jälkeen.“

„Kuulkaa vielä. Mestari S . . . llä, kutsukaamme hänet
minusta vaikka Schmidt'iksi, oli wiiden tunnin matkan päässä
olewassa pikkukaupungissa asuwa warakas täti, jonka omaisuus-
den hän warmaan toiwoi saawansa kerran peria ja jota pei-
ntöä hänellä olikin syytä toiwoa ja odottaa, sillä hän oli wan-
han rouwan likeisin jukulainen. Katsokaa, silloin sai hän ker-
ran wiime vuonna marraskuussa kirjeen naapurikaupungin
hallitukselta, joka ilmoitti hänen tätinsä kuoleman ja waati hä-
net saman kuun kolmantenatymmenentenä päivänä saapumaan sa-
man hallituksen eteen olemaan läsnä tädin jälkijäännöksen awaami-

jessa. Mestari Schmidt ei epäillyt hetkeäkään saavansa täti
 wainajansa koko suuren omaisuuden omaksensa ja menetteli siinä
 suhteessa waromattomasti, mikä vasta myöhemmin tuli ilmi.
 Määrättynä päivänä läksi hän matkaan ja käweli tuon wiiden
 tunnin matkan jalkajin. Jalkapattikassa palasi hän kotiinkin,
 mutta ei iloisena ja toivoikkaana, waan mieli täynnä pettyneen
 toiwon katkerimpia tunteita. Tädin perinnöstä ei tullut mi-
 tään. Wanha nainen oli, ell'en erehdy, määrännyt koko omai-
 suutensa hywäätekwäisille laitoksille, ja, lyhyesti sanoen, wär-
 järimme ei saanut mitään. Oliko katkera toiwetten pettymys
 tahi wilustuminen syynä — kotiintultuaan walitti hän it-
 seään wiluttawan, mutta selitti ohitsemenävän nuhan syyksi
 pahoinvointiinsa. Seuraavana päivänä tunsi hän wuorottain
 wilua ja kuumetta ja joulukuun toisena päivänä pääsi kipu jo
 niin walloilleen, että hän oli pakotettu noutamaan lääkäriä.
 Lääkäri tuli ja pelkäsi lavantaudin siitä syntyvän. Kaiken-
 laisia rohtoja koetettiin taudin estämiseksi, mutta sairaan tila
 tuli yhä huonommaksi. Mies houri paljon, eikä wiimein ol-
 lenkaan päässyt hourailemisistaan. Sekawaa puhetta waihteli
 walitustjien kanssa hänen hengenwakuutuksestaan. Hänen
 rouwansa ei käsittänyt hänen tilaansa, sillä hän arweli aiwan
 oikein hengenwakuutuksen juuri olewan sairaalle lohduitukseksi.
 Sentähden luuli hän, syytä ett'ei woinut aawistaakaan to-
 tuutta, miehen walitukset ja woiwotukset kuumeen houraukseksi,
 eikä sen enempää tiedustellut syytä siihen. Wiimein menehtyi
 sairas tautiinsa ja kuoli joulukuun kolmantenatoista päivänä.
 Silloin selkeni, mikä tähden hengenwakuutus häntä niin tus-
 kastutti hänen wiimeisinä elonpäiwinä. Tietäkää, hän oli **nyhy-**
nyt hengenwakuutusfirjeensä muutamasta taalerista ja siten
 jättänyt waimonsa ja lapsensa katkerimman surun ja hädän
 omaksi. Yhtiö tietysti maksoi wakuutussumman, mutta, wali-

tettavasti kyllä, ei niiden hyväksi, joitten hätää lievittämään se oikeastaan oli aiottu. Hengenwakuutuksen siunaus oli siinä **pilattu** ja **tuhlattu**, eikä perheenisän myöhäinen katumus enää woinut tehdä tapahtunutta asiaa tapahtumattomaksi."

„Sepä oli itävä, sängen itävä seikka“, wirkoi neuwojsetar asiamiehen waiettua. „Käsittämätön jofeus miesraukan puolelta! Woisi tuskin uskoa jemmaista taitawan tapahtua!“

„Mies menetteli tosiaankin hullusti ja waromattomasti“, janoi neuwos. „Mutta hän olisi ollut vielä onnettomampi, jos hän ei ensinkään olisi wakuuttanut henkeänsä.“

„Niin“, wastasi asiamies merkitsewäisesti, „moni ei sitä ollenkaan tee ja walittaa myöhemmin laiminlyömistänsä mitä katterimmin. Monesti on juuri niin, kuin olisiwat ihmiset sofeat. Mieleeni muistuu juuri eräs sellainen tapaus. Eräs kauppias Chemnitz'issä — kutsukaamme hänet Beckeriksi — wakuutti kesäkuun alussa vuonna 1855 henkensä wiidestätoista sadasta taalerista, jotka olisiwat maksettawat jos hän kuolisi seuraawan vuoden kuluessa. Kun piirilääkäri B—n todistus oli sängen puoltawa, annettiin todistus kesäkuun neljäntoista päivänä ja lähetettiin asiamiehelle Chemnitziin. Muutamaman päivän kuluttua saapui todistus takaisin johtokunnalle ynnä kirjoitus asiamieheltä, jossa hän ilmoitti käyneensä tapaamassa kauppias Beckeriä jättääksensä hänelle todistuksen ja saadaksensa häneltä maksun siitä; hän ei tawannut herraa kotona, waan kuuli hänen menneen tawalliseen iltaseuraansa. Asiamies ilmoitti todistuksen saapuneen, mutta meni kuitenkin samaan seuraan ilmoittamaan kauppiaalle itselleen että todistus oli saapunut. Ilmoitus antoi läsnäolijoille aiheutta keskusteluun hengenwakuutuksesta ja eräs heistä janoi hengenwakuutuksen ei olewan edullista kaupiamiehelle, kun hän woi paljoa paremmin käyttää rahojansa toimessaan.

„Kuulkaa vielä. Seuraavana aamuna tuli Becker asiamiehen luokse, ilmoitti hänelle miettineensä asiaa ja päättäneensä **olla lunastamatta** todistusta, vaan maksawansa ainoastaan satunnaiset maksut. Silloin lähetti asiamies todistuksen takaisin johtokunnalle ja siihen päättyi asia. Mutta emme vielä ole lopussa. Kuulkaa vaan!

„Heinäkuun wiidentenätoista päivänä ei kauppias Becker voinut oikein hyvin ja tunsi ätkää erinomaisen katumuksen hengenwakuutustodistuksen hylkäämisestä. Hän meni heti asiamiehen luokse ja pyysi häntä kirjoittamaan johtokunnalle, että hän oli päättänyt wakuuttaa henkensä. Johtokunta suostui siihen, tietysti sillä ehdolla, että Becker näyttäisi uuden lääkärintodistuksen, ett'ei hänen terweytensä ollut edellisestä tutkimuksesta muuttunut. Kun se todistus wiipyi tawattoman kauan, tiedusteli johtokunta sitä suoraan lääkäriltä. Wastaus siihen wiipyi monta päivää. Wiimein saapui se ja kuului: **„Kauppias Becker on kuollut“**. Niin oli hän, kun antoi toisen wakuuttaa päätöksensä, **menettänyt** perheeltänsä hänen oloissansa suuren summan, wiisitoistasataa taaleria. Mitä siihen sanotte?”

„Minä sanon herra Beckerin osoittaneen perheensä waihgoiksi olewansa sängen huikentelewainen ja päättämätön“, wastasi rouwa neuwohjetar, woiden ainoastaan waiwalla salata liikutustaan. „Kuulitko mies kultani?”

„Tietysti kuulin“, wastasi mies sängen wawasti ja melkein säikähtyneenä. „Huolimattomankin silmän täytyy senkaltaisissa tapauksissa huomata Jumalan kummallisen wallan. Minä kiitan teitä, hyvä herra Kluge, kertomuksestanne. Ne owat sattuneet sydämeeni ja niitä tahdon sopiwalla ajalla muistella. Pitäkää minua sillä wälin osalliseksi pyrkijänä hengenwakuutusyhdistönnne. Kultalaiwani — minä tarkoitan nel-

jännessuosipalkkani — saavuttua keskustelemme enemmän asiasta.”

„Se minua ilahuttaa herra neuvos”, vastasi asiamies, — „ja minä takaan, ett’ette milloinkaan kadu, että olette pitäneet huolta perheenne tulevaisuudesta niin paljon, kuin ihmisen on mahdollista. Te tiedätte, ett’en puhu itsekkäisyydestä!”

„Minä tiedän, minä tiedän, hyvä Kluge”, vastasi neuvos ja pudisti ystävällisesti asiamiehen kättä, sillä välin kuin rouva neuvojetar ilosta ja onnesta jäihdyin silmin nyykäytti päätään hänelle. Hän siunasi sattumusta, joka saattoi kunnon miehen heidän kotiinsa, sillä hänen käyntinsä kautta näkyi hän wihdoin pääsevän innokkaimman toivonsa perille. Herra Klugen mentyä kawahti hän miehellensä laulaan ja kiitti häntä ilon tyyneleet silmissä.

„Niin, niin”, wirkkoi neuvos ystävällisesti silittäen waimonsa poskea, — kunnon Kluge jai todellakin kertomuksillaan sydämeni sykkimään ja omantuntoni liikutetuksi. Menetelkäämme päättäväisemmin kuin herra Becker, ett’emme, kuten hän, pilaa tulevaisuuden menestystä. Heti saatuani waroja tahdon wakuuttaa henkeni!”

Kolmas luku.

Säästetty ja menetetty.

Sillä kertaa puhui neuvos Heimberger täyttä totta. Hän oli jangen tarkasti luehnut wakuutusyhtiön osoitteen ja eri wa-

kuutustawoista, joita yhtiö tarjosi, walinnut sen, joka näkyi parhaiten sopivan hänen oloihinsa. Hän päätti wakuuttaa henkensä kahdesta tuhannesta taalerista rouwansa ja poikansa hywäksi, mitä summa maksettaiisiin heille hänen kuolemansa jälkeen. Siihen tarwitfi hän tosin maksaa vuosittain noin neljäkymmentä taaleria, mutta hän toivoi, ja syystä kyllä, woiwansa aina saada sen summan säännöllisellä jäästämällä kootuksi.

Wielä enemmän. Hän ei tyytynyt siihen, että hankki itselleen hengenwakuutuksen sinatun edun, hän koetti wielä kehottaa toisiakin sitä tekemään. Monen luona näki hän siinä turhaa waiwaa, mutta erään luona se onnistui ja juuri senkaltaisen, jolla ei ollut helppo saada tarpeellisia waroja siihen, minittäin kirjeiden kulettaja Wagnerin, joka tietysti kallistui enemmän esimiehensä mielipiteiden mukaan kuin mitä kenties olisi tehnyt jonkun muun sitä ehdotellessa. Paitfi sitä pidettiin kirjeiden kulettaja Wagneria wallan oikein luotettawana ja kunnan miehenä, jolla oli enemmän älyä ja käsitystä, kuin tawallisesti huomataan hänen wertaisillansa. Kanslianewos Heimbergerin eräänä päivänä selittäessä hänelle hengenwakuutuksen etuja, nyykäytti hän suostuwalaisesti päätään ja näkyi wakawasti laskewan asian sydämellensä.

„Mia on minusta wallan mukawa, herra newos“, janoi hän. „Minä olen, kuten tekin, terve, woimakas mies parhaassa iässäni, eikä minulla ole ollut tähän saakka edes hammas särkyä, — mutta kuka takaa minulle, että rakas Jumala enää sallii minun lauan pysyä näin terveenä? Sanankulettaminen pitkin maata on usein, warsinkin kauniina wuodenaikoina, sangen hupainen ja oleskelemisen kautta raittiissa ilmassa wahwistawain, mutta tietäkää, talwis aikoina, jolloin usein täytyy liikkua jäätylmässä pakkasessa, jolloin raiwoawa myrsky jää-

dyttää jäsenet ytimiin asti, tahi sakea lumipyry soentaa silmät, ett'ei enää voi löytää tietä eikä polkua — silloin on sanankulettamisella warjopuolikin. En juuri pelkää kuolemaa, sillä minä olen koko elinaikani täyttännyt parhaan taitoni mukaan wellollisuuteni, ja luulenpa, ett'ei minun tarvitse wawista, kun taiwaan Jumala kerran mahtisanansa kautta kutsuu minut tuomionsa eteen — mutta kuitenkin wärisyttää minua monesti, kun ajattelen mihin tilaan joutuvat waimoni ja poikani Wilho, joka on saman ikäinen kuin teidän Edwardinne ja käy samaa kouluakin kuin hän. Elsbet'ini, waimoni, suhteen ei suruni ole aiwan suuri. Hänelle jää pieni eläkeraha, jolla hän kyllä tulee toimeen. Mutta Wilho! Siinäpä mutta, ja luulenpa, että olisi oiwa asia, jos voisin sanoa itselleni, että poika kuoltuani voisi nostaa neljä tahi wiisi sataa taaleria. Niin Jumal'auta, kaunis asia, joka kyllä sietää uhrauksia. Sentähden kiitän teitä herra neuwos hywäntahtoisesta esityksestänne, josta vielä tänään aion keskustella eukkonni kanssa. Jos hän on samaa mieltä kuin minä — ja sen uskon jo ennakolta, sillä hän on oiwa ja älykäs waimo, — niin saa herra asiamies Kluge minun kanssani tekemisistä. Niin, niin, sen saa hän, ja vieläkin paljon kiitoksia, herra neuwos, että huomautitte minua siitä hywäätefewästä kelpo laitoksesta!”

Herra neuwos iloitsi kunnan miehestä, jonka yksinkertainen puhe vielä enemmän wakuutti häntä päätöksessään tulla osalliseksi hengenwakuutuksen eduista.

Niin koitti heinäkuun ensimmäinen päivä; wirtamiesten palkat maksettiin, kuten aina ennenkin, säännöllisesti sinä päivänä ja neuwos Heimberger pani pienen summan rahoistansa syrjälle, pitääksensä ne walmiina wakuutustodistuksen lunastamiseksi; toisen summan pisti hän taskuunsa, maksaaksensa wel-

kanja asiamies Klugelle ja lopun antoi hän rouwallensa taloudentarpeisiin kuukauden kuluessa.

„Sinun täytyy menetellä säästävällisesti, Annaseni“, sanoi hän, „mutta tiedäthän, ett’emme muuten voi hankkia itsellemme wakuutustodistusta.“

„Di, ole huoletta, mies kultani“, vastasi Anna rouwa erittäin onnellisena toivonsa täyttämisestä, „minä kyllä tulen toimeen lainaamalla, eikä sinun tarvitse huomata sanottawaa puutetta. Diwan herra Klugen wiidestä kolikasta olen tuskin käyttänyt kolmatta osaa ja loppu on kaunis apu talouden toimisissa. Mä siis huoli siitä, kyllä kaikki käy hywin.“

Herra neuwos kiitti säästäväästä, ymmärtäväistä wai moansa ja meni suoraan asiamiehen luokse, jolle hän ensin mitä suurimmalla kiitollisuudella maksoi weksansa.

„Ja puhukaamme nyt; hyvä herra Kluge, hengenwakuutuksesta“, sanoi hän. „Tahtoisin wakuutta omilleni kassituhatta taaleriala kuolemani jälkeen ja kysyn teiltä sentähden, mitä minun on sitä warten tekeminen?“

„Katsokaa, hyvä herra neuwos, se ilahuttaa minua enemmän, kuin jos olisitte antanut minulle ilmaiseksi kiiltäviä kolikoita“, vastasi asiamies ystävällisesti, tyytyväisesti hieroen käsiänsä. „Minua ilahuttaa teidän tähtenne ja vielä enemmän hyvän, oiwan rouwanne tähden, jonka sydämeiltä te warmaan siten nostatte raskaan huolen. Mitäkö teillä on sitä warten tekemistä? No, se ei ole paljon. Suomenna warhain lähetän teille lääkärin tutkimaan ruumiillista terweyttänne, eikä teidän tarvitse muuta kuin wastata hänen wirkaan kuuluwiin kysymyksiinsä. Kaikki muu on minun tehtäväni, ja minä kyllä pidän huolta, ett’ei mitään tule laiminlyödyksi. Vielä kerran, minua ilahuttaa kaikesta sydämeistä, että olette tehneet semmoisen päätöksen!“

„Kiittäkää itseänne siitä!“ vastasi neuvos nauraen. „Käydesjänne luonamme taannoin innoistutitte minua niin kertomuksillanne hengenwakuutuksen pilatuista siunauksista, että minun mihin hintaan hyvänjä täytyi rauhoittaa omatuntoni. Eikö kirjeiden kulettaja Wagner ole käynyt luonamme?“

„On kyllä“, vastasi herra Kluge nyykäyttäen päätään. „Hän kertoi teidän kehoittaneen häntä wakuutukseen ja näkyi olewan siitä erittäin kiitollinen. Jo wiiikko sitte lähetin hänelle wakuutustodistuksen, joka hänen kuoltuansa tuottaa hänen perheellensä wiihsataa taaleria. Mies oli sangen iloinen paperin omistamisesta ja mitä luulette yksinkertaisen miehen wastanneen, kun kysyin häneltä, eikö hän kadu, että maksoi siitä niin paljon rahaa? ’En, herra asiamies’, sanoi hän, ’en wähintäkään kadu rahan maksua. Suloinen tieto, että olen järjestännyt astiani ja pitänyt huolta perheestäni, jaawuttakoon kuolema minut tänään tahi huomenna, se tieto on niitä muutamia taaleria kallisarwoisempi, joita paitsi me kyllä säästään woimme tulla toimeen.’ Nouwa, kuten näyttää, kelpo ja ymmärtäwäinen waimo, oli samaa mieltä kuin mies ja heidän poikansakin, noin kymmen- tahi yksitoista wuotias nuorukainen, — kuultaa herra neuvos, oli oikein liikuttawaa kuulla mitä se pieni wesa sanoi. ’Jä’, sanoi hän, ’jä olet niin hyvä, jä maksat niin paljon rahaa, jott’emme me, äiti ja minä, joutuisi hätään, ja sentähden aiot päälle päätteeksi tyytyä iltasin yhteen olutlasiin waikka tawallisesti olet tähän asti juonut kaffi. Mutta sitä et saa, isä! Katso, äiti on usein nuhdellut minua, että kulutan niin paljon waatteita, jotka maksawat sinulle paljon rahaa, ja äiti oli oikeassa, sillä minä olen repinyt paljon kewytmielisyydestä ja huolimattomuudesta. Mutta täst’edes, isä, sen lupaan sinulle, tahdon pitää tarkkan waarin itsestäni, että waatteeni kestävät kasta wertaa kauemmin kuin

tähän asti.' Minä sanon teille, herra neuvos, että mieleni teli suudella nuorukaista niistä sanoista, ja selvästi huomasi, miten ne ilahuttivat hänen vanhempiansa oikein sydämen pohjaan asti."

"Niin varmaan kelpo poika!" sanoi neuvos Heimberger juostuwaaisesti. "Toivon, ett'ei minun Edwardini ole häntä huonompi. Mutta hyvästi nyt, hyvä herra Kluge, — minun täytyy mennä virkahuoneelleni. Ja huomenna warhain siis . . ."

"Lähetän teille lääkärin", jatkoi herra Kluge. "Tavan mukaan waan, sillä jo sadan askeleen päässä huomaa selvästi teidän olewan terweisjuoksevan miehen. Nöyrin palvelianne, herra neuvos."

Seuraavana aamuna saapui lääkäri säännöllisesti, tutki neuvoksen terweyden tilan ja näytti olewan wallan tyytyväinen.

"Teidän tarjoomustanne on yhtä tuskin hylkäävä", lausui hän. "Harvoin voi löytää yhtä terwettä ruumista kuin teidän."

Kaikki wakuuttamiseen kuuluvat säännöt olivat jo täytetyt; asiamies Kluge oli lähettänyt lääkärin todistuksen toisten tärkeitten paperien joukossa "Edunan" johtokunnalle ja rouwa neuvošetar odotti hartaasti wakuutusodistuksen saapumista — kun ihan odottamatta vielä ilmaantui rikkaruohoa niun sekaan, uhaten täydellisesti tukehuttaa hyvän kylwön.

Muutama päivä kerrotun tapauksen jälkeen kävi neuvos Heimberger nimittäin "Harmonio" seurahuoneella, missä kaupungin n. k. ylimykset tavallisesti kokoontuivat iltasiin vähän korttia lyömään tahti hauskkaan jutteluun. Hän tapasi siellä useita tuttaviamia, muun muassa kauppias Meyerheiminkin, kaupungin rikkaimman miehen, jota moni piti sen älykkäimpänä:

kin — luultavasti siitä syystä, että hänen oli kauppayhtynsä kautta ynnä suurella menestyksellä onnistunut koota melkoiset varat. Meyerheim wiittasi hänet luokseensa, vielä toisiakin herroja yhtyi heidän seuraansa ja willas keskustelu syntyi kaikenlaisista asioista, jonka keskässä, kääntyen toisesta aineesta toiseen, hengenwakuutusyhtiötkin tulivat puheeksi. Moni selitti puolustawansa, moni wastustawansa niitä. Ensimmäinnettujen joukkoon kuului neuvos Heimberger, joka innokkaasti ja lämpimästi kiitti niiden sunattua hyötyä ja viimein mainitsi samana päivänä ryhtyneensä tarpeellisiin toimiin wakuuttaaksensa hentesä kahdesta tuhannesta taalerista.

„No, siinä olette menetelleet oikein hullusti, Heimberger“, lausui rikas Meyerheim, joka oli siihen asti äänettä kuunnellut keskustelua. „Disein hullusti, ystäväni! Waan se ei todellakaan ole kummastuttawaa! Suurin osa wixkamiehistä on epäkäytännöllisiä ihmisiä, jotka eiwät tiedä arwostella rahaa. Kauppiamiehelle, **ältykkäälle** kumminkin, ei milloinkaan joutuisi mieleen heittää rahojansa semmoisiin yhtiöihin, ja mitksi ei? sentähden, että woi itse edullisemmasti käyttää ja waihtaa niitä. Koko juttu ei ole muuta kuin muutaman woitto monen wahingoksi. Siinä on pari tusinaa miehiä kokoontunut, he owat hankkineet rahamäärän ja perustaneet hengenwakuutusyhtiön. Heidän tarkoituksensa on muka tehdä ihmiskunnalle, siis jokaiselle erityisellekin, hywä työ. Mutta minun täytyy kuitenkin tunnustaa, ett’ei minun käsitykseni rakkaudesta lähimmäiseen uletu niin pitkälle, että woisin uskoa noitten Lontoon, Hampurin, Berlinin, Hallen tahi muiden yrittäjien tarcoittaneen ainoastaan lähimmäisensä onnea. Semmoista lapsellisuutta älköön kukaan uskotello minulle. Jos kassu tekee kauppaa keskenänsä, niin harwoin woittaa kumpikin, mutta kun nuot perustajat tahtowat woittaa — ja että he sen tekewät, owat he luultawasti laskeneet, —

niin olen minä ja jokainen, joka joutuu heidän yhtiöönsä, se, jonka taskusta noitten herrojen voitto lähtee. **Älkää** siis puolustako hengenvakuutusyhtiötä, hyvä Heimberger. Hyvä perheenisä hoitaa omaisuutensa itse ja kiittää moisten voittoja toivowien herrojen avusta, mutta ei suostu heihin. Jos tahdotte säästää, hyvä, niin ajettakaa rahanne minun kauppaalikkaeseni. Wiisikymmentä taaleria vuodessa tekee kymmenessä vuodessa wiisijataa taaleria, ja jos laskeimme korkoa korkoista, saamme meidän puolet lisää. Se summa on teidän omanne ja te voitte milloin hyvänän nostaa sen, kun sitävastoin rahat, jotka maksatte wakuutusyhtiölle, ovat pohjattamaan sywyuteen heitettyjä ja ovat ijäiseksi kadotetut. **Älkää** siis menetelkö tyhmästi, Heimberger ystäväni!”

Heimberger ja kaikki muut läsnäolijat säpsähtiwät. Meyerheimiä pidettiin tottuneena rahaniehenä ja hän esitti mielihyvänsä niin wakuuttawasti, ett'ei kukaan tohtinut wäittää wastaan. Heimbergerkin tunsi mielensä ihan kääntyneeksi; ehdotus asettaa säästönsä Meyerheimin luo oli hänestä selwä ja näytti hänestä erittäin edulliselta. Hän sai silloin pitää rahansa ja pitäisi kuitenkin huolta waimostaan ja lapsestaan. Että hän ensimmäisenä, toijena tahi kolmantena vuonna woisi kuolla, ja että hänen wähäiset säästönsä silloin olisimat jotenkin riittämättömät, sitä hän ei miettinyt. Kukaapa aina kuolemaansa muisteli!

„Kuulempa olewanne oikeassa, Meyerheim!” janoi hän hetkisen mietittyään. „Jos **yhtiöllä** on hyötyä rahoistani, woit sitä minulla **itjellänikin** olla! Olkoon menneeksi! Minä tuon teille huomenna ensimmäiset säästörahani!”

„Siinä teette oikein”, wastasi kauppias tyytyväisesti. „Minun toimeeni ei tosin kuulu ryhtyä tuommoiseen pääoman tallentamiseen, sillä minä olen warakas kyllä, woidakseni olla

femmoisia vähäpätöisiä summia ilman, waan wanhan ystäwyden tähden woi se kuitenkin jonkun kerran tapahtua. Tuokaa siis rahanne Jumalan nimesä.”

Seuraavana aamuna hämmästyti rouwa neuwoisetar suuresti, kun hänen miehensä ilmaisi mielipiteensä muutoksen, ja hän ponnisti kaikki kehoituswoimansa, saadakseen miehensä pysymään alkuperäisessä päätöksessään. Mutta Heimberger pysyi wakawana. Meyerheimin oli onnistunut saattaa hänet lujasti uskomaan, ett'eivät hengenwakuutusyhtiöt tarkoittaneet muuta kuin perustajien rikastumista toisten wahingoksi ja sinä, ei ainoastaan pintapuolisessa, waan wääräsäkin luulossa, riippui hän uppiniskaisesti kiinni, huolimatta ymmärtäväisemmän rouwan rakouksista ja kyyneleistä. Hän kertoi melkein sanasta janaan, mitä Meyerheim edellisenä iltana oli lausunut ja pysyi mielipiteessään, että niin oli asian oikea puoli ja sanoi sen lujasti uskowansa. Kun rouwa yhä vielä wastusti, yhä uudestaan koetti taiputtaa häntä ja rukoili häntä olemaan hylkäämättä parempaa mielipidettänsä wäärän hywäksi, suuttui mies viimein, tarttui hattuunsa ja keppiinsä, pisti rahat, joilla hänen piti maksaman odotetun wakuutustodistuksen lunastus, tassunsa ja riensi pois.

„On jo kylliksi walitettu ja lorueltu“, huusi hän owesta rowwallensa; „nyt olen wäsynyt koko juttuun ja aion toimia. Hywästi, lapseni! Minä menen Meyerheimin luoksi ja jos Kluge tulisi, voit sanoa hänelle minun muuttaneen mieleni. Hywästi!“

Hän sulki owen jälkeensä ja jätti rouwan itkien istumaan sohwaan. Siinä tapasi hänet hetken perästä herra Kluge, joka ilosta jäihkywin silmin astui huoneesen, riemullisesti heiluttaen pientä paperitääröä ilmassa.

„Viimein!“ huudahti hän, — „viimein on se saapunut,

todistus nimittäin!" Samassa huomasi hän rouva neuwolettaren itkusta punaiset silmät ja hänen riemullinen ilonsa muuttui säikähdykseksi.

„Taiwaan tähden, arwoisa rouva, mitä on tapahtunut?" kysyi hän. „Eihän kuitenkaan mitään onnettomuutta, toiwon ma?"

„Minulle kuitenkin onnettomuus", vastasi rouva neuwolettar pyyhkien silmiänsä ja koettaen tyyntyä. „Te kyllä olette samaa mieltä, herra asiamies, ilmoittaesfani teille ikävän kohdan, että mieheni viime yönä tahi oikeemmin eilen illalla on muuttanut mielipiteensä hengenwakuutuksesta eikä enää tahdo kuulla siitä puhuttawan."

„Mutta kuinka se on mahdollista?" kysyi asiamies äärettömän säikähtyneenä. „Olihan hän muutama päivä sitte niin innokas ja nyt olisi hän siis muuttanut mieltänsä! Kuinka se kumma on tapahtunut?"

Rouva kertoi hänelle, miten kaikki oli tapahtunut ja toisti Meyerheimin sanat, jommoisina hän oli ne kuullut mieheltänsä. Tavallisesti iloinen asiamies muuttui tuiman näköiseksi ja polki wihasta jalkansa lattiaan.

„Siinäpä se on!" huudahti hän. „Senmoisethan noitten ihmisten pintapuoliset mielipiteet owat, ihmisten, jotka ylvästelewät kultasäteistänsä ja wiisaudestaan sekä ylpeästi katselewat ja tuomitsewat laitoksia, joitten siunausta he eiwät likimainkaan woi käsittää. Itsekkäisyyskö, omanwoiton haluko olisivat siis hengenwakuutusyhtiöissä waltisewa perusajatus? Walhe! Walhe! Wjatus, joka on synnyttänyt ne on suuri ja ylewä eikä siinä ole mitään noita halpoja perusteita, joista herra kauppias tahtoo ajattelemattonuudessaan syyttää niitä — se ajatus on: **yhdistys tekee wahwakfi**. Mitä wahinko, juuri wahinko, ett'en eilen sattunut käymään „Harmoniossa",

olisin tahtonut selittää asian herra Meyerheimille. 'Kysyn teiltä', olisin sanonut hänelle, 'kuka wakuuttaa lapsillenne teidän kuoltuanne jata taaleria, jos te maksaisitte hänelle kaksi äyriä päivässä? Paras ystäwänne ei sitä tekisi, eikä woisi kaan! Mutta hengenwakuutus yhtiöt tekewät ja **woiwat** tehdä sen, juuri sentähden, että **yhdistys tekee wahwaksi**. Jos te tänään wakuuttaisitte henkenne tuhannesta taalerista ja wiikon perästä kuolisitte halwaukseen, niin mitä yhtiö woittaisi teidän wakuutusjastanne? Ja lisäksi', — olisin sanonut hänelle. — 'miksi ette itse tee saappaitanne ja waatteitanne kun, teidän mielipiteenne mukaan, räätäli ja suutarikin tahtowat woittaa teiltä rahaa? Miksi ette itse rakenna rautateitä? Siksi, ett'ette sitä **woi!** Yhtä vähän woitte yksin perustaa hengenwakuutusyhtiötä.' Niin olisin lausunut hänelle ja vielä lisännyt: 'Yhtä vähän kuin kuolonhetkenä on Jumalan hylkääjää, yhtä vähän on silloin hengenwakuutuksen wihollista. Jos silloin woisin katsoa teitä laakastuwiin silmiin, niin woisin warmaan lukea niissä katunusta, että terweinä päiwinänne kewytmielisesä ylpeydesjänne halwelsitte hengenwakuutusta ja huolimattomasti hylkäsitte sen suinatut edut.' Niin olisin puhunut ja olen warma, ett'ei herra Meyerheimillä olisi ollut mitään järjellistä wäitettävää mielipidettäni vastaan!"

„Ah, wallan samaa minäkin ajattelen asiasta“, lausui rouwa neuwoisetar huoaten. „Jos waan woisin taivuttaa miehenikin uskomaan niin. Jospa waan woisin wiedä hänet kahdelle kuolinwuoteelle, joista toinen on henkensäwakuutuksen kautta runsaasti pitänyt huolta waimostaan ja lapsestaanja, toinen puolustamattomalla wälinpitämättömyydellä laiminlyönyt sen! Ah, jos woisin näyttää hänelle toisen rauhan ja toisen tuskan ja toiwottomuuden, niin kääntyisi hän warmaan takaisin oikealle tielle. Mutta — kaikki rukoukseni

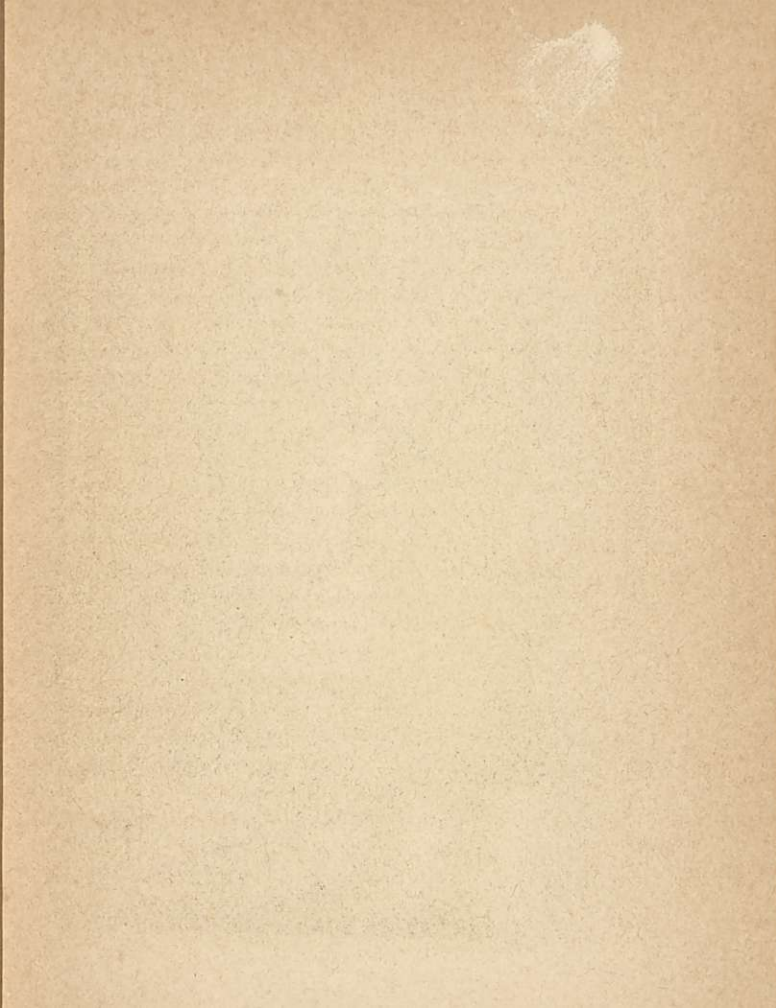
ja tyhneleeni eivät ole auttaneet vähääkään! Edward rauk-
kani! Jospa et sinä waan kerran saisi maksaa isäsi hulluutta!
Hänen tähtensähän minä waan tahtoisiin wakuutusta."

Taasen nousivat tyhneleet hänelle silmiin ja juoksivat
hitaasti raskaina pisaroina hänen postiansa alas. Asiamies
Kluge katseli murheellista rouvaa, wilpittömästi säälien häntä.

"Kuulkaa, rouwa neuwojsetar", wirtkoi hän hetken aikaa
mietittyään, — "koettakaamme vielä jotakin. Omalla edes-
wastauksellani pidän wakuutuksen vielä muutaman päivän lu-
kon takana lähettämättä sitä pois. Kentiesi onnistuu teille sinä
aikana woittaa miehenne epäilykset ja karkoittaa pilwet, jotka
himmentävät hänen järkensä. Jos ei, niin olemme molemmat
kumminkin täyttäneet welwollisuutemme ja woimme olla rau-
hasja omantuntomme puolesta."

Sydämellisesti kiittäen suostui rouwa kelpo miehen tar-
joukseen, waikk'ei hän juuri tohtinut toivoa suurta menestystä
uusille yrityksillensä. Heti sen jälkeen jätti herra Klugekin hy-
wästi ja otti tietysti hengenwakuutustodistuksen mukaansa. Hä-
nen mentyänsä waiwui rouwa Heimberger sywiin ajatuksiin.
Jotakin erittäin tärkeätä lienee se ollut, joka niin perin juurin
kiinnitti hänen ajatuksensa. Hänen pitkän hetken perästä ot-
taessaan kätensä kaswoiltaan, kimelsi hänen otsaltansa tyyni
loisto, hänen silmänsä säihkyivät, hänen huulensa hymyilivät
ja kaikki surun ja murheen jäljet olivat kadonneet hänen kas-
woistansa.

"Niin sen pitää oleman ja tapahtuman", mumiisi hän it-
seksensä ja meni sitte yhtä ahkerasti kuin ennenkin askaroimaan
taloudellisisä ja toimisissaan.

Neljäs luku.

Sumalan koetus.

Kiika kului ja taas sen oli talvi — kova talvi, ja sen mukana ankarat pakkaset, raiwoawat myrskyt ja sakeat lumipyryt. Rouwa neuvoijetar oli tyllä asiamies Klugen neuwon mukaan innokkaasti rukoillut miestänsä, ett'ei antaisi kaupias Meyerheimin soaista itseänsä, mutta, kuten hän jo edeltäksin arwasi — turhaan. Neuvos Heimberger pyysi lujana eikä enää tahtomut kuulla puhuttawan koko hengenwakuutusjutusta.

Wallan wastoin kuin olisi sopinut toivoakaan kesti rouwa toiveittensa täydellisen pettymisen todellakin ihmeteltävän tyyneesti ja kärsiwällisesti; hän ei osoittanut vähintäkään närkästystä, ei wiitannut kertaakaan innokkaasen toiveesensa, tehtyänsä wiimeisen rynnäkönsä miehensä sydäntä vastaan, eikä näkynyt ollenkaan enää muistelewan koko wakuutusta.

Toisin oli herra Heimbergerin laita. Lawattoman kylmän talwen edellisenä syksynä oli hän luultawasti kowasti wilstunut. Paha ystä, joka ei edes yöllä jättänyt häntä rauhaan, waiwasi häntä monta wiikkoa eiwättä mitkään rohdot, ei kotilääkkeet eikä lääkärin antamat woineet parantaa häntä siitä. Hän tunsi olewansa jangen kipeä ja hänen ruumiilliseen tautiinsa yhtyi vielä alakuloisuus, jommoista ei aina terwe ja iloinen mies koskaan ennen ollut tuntenut. Hän rupefi epäilemään pääsijtkö hän milloinkaan kiduttawasta ystästänsä ja kuolonajatuksetkin näkyiwät rupeawan hänen mieltänsä rasittamaan.

„En tiedä“, lausui hän eräänä päivänä käreällä äänellä rouwallensa, — „en tiedä, olisiko minun ollut parempi pitää hengenwakuustodistus. Kelpo Kluge on kuitenkin oikeassa: ihminen ei ole warma terweydestänsä ja jos Jumala kutsui minut luoksensa, voisin kuitenkin huoletta kuolla jos tietäisin, ett'ette kuolemani jälkeen tule kärsimään puutetta. Kauppias Meyerheimille antamani wiisikymmentä taaleria eivät riittäisi pitkälle!“

Rouwa neuwojsetar kohotti olkapäitään, waan ei lausunut sanaakaan. Mitä hän olisikaan woinut sanoa? Nuhtet olisivat olleet liian myöhäiset, eikä asian laitaa woitu muuttua. Hän oli siis äänettä ja mieskin keskeytti äkkiä puheensa ja rupesi puhumaan toisia asioita, juuri kuin olisi häntä häwettänyt, että oli sallinut rouwansa katsahtaa sieluunsa.

Talwen alussa parani Herra Heimbergerin tila wähän ja samassa määrin kuin hän parani, waikka terweys ei läheskään vielä ollut entisellänsä, näkyivät synkät warjotkin haihtuwan, jotka raskaasti painoivat hänen mieltänsä. Hän ei kertaakaan maininnut hengenwakuutusta eikä rouwakaan huolinut muistuttaa häntä siitä — luultawasti sentähden ett'ei tahtonut turhaan saada häntä liikutetuksi.

Eräänä päivänä tammikuun loppupuolella — silloin oli tuima pakkaneen, waikka taiwas piili synkkien pilvien peitossa, jotka joka hetki uhkasivat pudota alas sakeana lumijateena — astui kirjeen kulettaja Wagner neuwos Heimbergerin asuin huoneeseen, johon hänet oli eri wiestillä kutsuttu.

„Minua pahoittaa, Wagner“, alkoi esimies ystävällisesti, — „mutta teidän täytyy, waikka jo hämärtää, vielä lähteä Waldheimiin. On kysymys tärkeitten paperien lähettämisestä, joitten wälttämättömästi täytyy huomenna warhain olla sikkäläisen tuomarin käsissä.“

„Minä olen valmis, herra neuvos“, vastasi lähettiläs. „Onhan se minun welvollisuuteni eikähän lopuksi kahden tunnin matka Waldheimiin ole niin perin pitkä. Toivon jo kello yksitoista illalla ehtiväni sieltä takaisin.“

„Sitä parempi“, vastasi neuvos jättäen lähettiläälle sinetillä lukitun paperitukun. „Tässä ovat asiakirjat. Pitää waari niistä, Wagner. Ne ovat kalliita arwopaperia, enkä minä juuri sentähden tahdo uskoa niitä muun kuin ihan luotettawan miehen käsiin. Teidän täytyy hankkia itsellenne Waldheimin tuomarilta vastaanottotodistus ja huomenna odottaa teitä tullessanne toimihuoneesen kaunis palkinto. Luottaa minuun, Wagner!“

„Teidän kyllä teidän tarkoittawan parastani“, vastasi lähettiläs luottawaisesti. „Kaikissa tapauksissa voitte nukkua rauhallisesti; minä vastaan henkeni uhalla, että tuffu jännöllisesti tulee perille. Onko teillä, herra neuvos, muuta kääsettävänä?“

„Ei, Wagner“, kuului ystävällinen vastaus. „Tahdotoin waan muistuttaa teitä, että on kova paffanen ja että taiwas uhkaa meitä lumipyryllä. Pitäkää siis waari, ett'ette pimeässä efsy tieltä. On pahoja paikkoja matkalla Waldheimiin, nimittäin kivilouhikko.“

„Niin, niin, minä tunnen ne kaikki yhtä tarkoin kuin oman huoneeni kaikki nurkat“, vastasi lähettiläs huolettomasti. „Ja wilun torjumiseksi voi astua wilkkaasti, että pysyn lämpimänä. Huomenna warhain siis! Toivon teille nöyrimmästi hyvää yötä, herra neuvos!“

„Onnea matkalle ja Jumalan haltuun“, vastasi neuvos Heimberger, ja lähettiläs läksi.

Astuesjansa lämpimästä huoneesta kadulle ja hengittäessä jään jääkylmää ilmaa tunsi hän kovan väristyksen kulkewan läpi koko ruumiinsa.

„Herra neuvos Heimberger on oikeasja, nyt on todellakin kowin kylmä“, mumihi hän itsefseen. „Minun täytyy ottaa päällysnuttu mukaani, waikka se tawallisesti on ollut minulle haitaksi.“

Hän ohjasi askeleensa pientä taloa kohti, missä hänen afuntonsa oli, ja ehti sinne muutaman minuutin kuluttua. Astuessansa sisään, huomasi hän huoneen jo walaistuksi ja rouwanja illallisen valmistamisen puuhisja. Wilho, hänen poikansa, istui pöydän ääressä, lukien läksyänsä.

„Hywää iltaa, lapseni!“ terwehti hän. „Hywä, Elsbet, että jo valmistat illallisen, minä haukkaan nopeasti muutaman palan ja sitte lähden matkalle. Minun täytyy nimitäin vielä tänä iltana käydä Waldheimisja.“

„Waldheimisjato? Tämöisjesjätö pakkasessa?“ huudahti rouwa Elsbet pelästyneenä ja Wilhokin näytti säikähtywän. „Ei, on kuitenkin wäärin pakoittaa sinua ulos semmoiselle matkalle ihan pilkkopimeässä!“

„Wäärin sinne, wäärin tänne, waimoseni“, wastasi lähettiläs nauraen, — „hervoilla on walta käskeä ja minun tulee täyttää welwollisuuteni, olkoon sitte yö tahi päivä. Minua päinwastoin miellyttää, että neuvos Heimberger määräsi juuri minut sille matkalle, sillä on kysymys erittäin tärkeästä asiasta, jonka wuoksi huomenna saan siitä erityisen palkinnon. Ole waan huoletta, waimo kultani! Kello kymmenen tahi yksitoista olen kaikessa tapauksessa kotona ja muutamat tunnit siihen asti kyllä kuluvat nopeasti!“

„Kuulepas isä — anna minun tulla kanssasi!“ huudahti Wilho, ätkiä hypähtäen seisolle.

„No, oletko hullu, poikaseni?“ wastasi isä nauraen. „Mitä on päähäsi pistäynyt? Semmoiselleko matkalle ja kahdeksantoista pykälän pakkaseen! Istahda lämpimän muurin wiereen, se on paras, mitä voit tehdä!“

„Minä en tiedä, mutta minua peloittaa niin, isä, että sinun näin myöhään täytyy lähteä matkaan“, sanoi poika, joka innokkaasti ratasti isäänsä. „Mieluisimmin menisin itse yksin, että sinä voisit jäädä kotiin lepäämään.“

„Se ei käy päinsä, Wilho, lapsi kultani“, vastasi isä. „Mutta ole huolelta waan! Olenhan jo yli satakin kertaa käynyt samaa tietä niin yöllä kuin päivällä minkään tapaturman tapahtumatta; — mitä siis juuri tällä kertaa minulle tapahtui? Vaitti sitä on armas Jumala kaikilla, maantielläkin yön pimeässä ja olenhan minä welvollisuuttani täyttämässä. Ole siis huolelta ja anna minun lähteä rauhasa. Joutuun, äiti, anna minulle pari lusikallista lientä ja sitte eteenpäin!“

Hän nautti kiiveesti lautasellisen lientä, pisti ewääksi woi-leiwän taskuunsa, kätki uskotut paperit huolellisesti rintataskuun, pani wirkalakin päähänsä, tarttui matkasaauvaansa ja aikoi jättää waimonsa ja lapsensa hyvästi.

„Mutta etkö kumminkin ota päällysnuttua“, kysyi Elsbet rouwa pidättäen häntä.

„En, waimo kultani“, vastasi hän. „Ensin oli se minulla mielessä, waan nyt olen toisin päättänyt. Liemi lämmitti ja jos rawakasti astun, ei pakkaneen tee minulle haittaa. Hyvästi Elsbet! Hyvästi Wilho!“

Sen sanottuaan suuteli hän waimoansa ja lastaan, jotka hellästi syleilivät häntä, irtaantui heistä ja riensi ulos yöpakkaseen.

Oli jo tullut pilkkopimeä, eikä ainoakaan tähti walaisjutt synkkyttää, joka melkein esti löytämästä tietä. Lähettiläs oli kuitenkin niin warma asiastansa, että hän wiisi huoli pimeydestä, waan riensi nopeasti ja wakawasti eteenpäin. Muuttaman minuutin kuluttua jätti hän kaupungin taakseen ja astui

kapealle, Waldheimiin wiewälle tielle. Siellä oli kuitentän parempi kuin ahtailta kaduilla korkeitten talojen välissä. Wal-koinen, maanpintaa peittävä lumi lewitti heikon waalean walon ja Wagnerin silmätkin olivat jo tottuneet pimeyteen, jotta hän selwenmin woi eroittaa tien. Kowa pakkana ei helppoittanut, mutta ei Wagner siitäkään huolinut, sillä wilkas liikunta totutti hänet ilmaan ja piti hänen ruumiinsa lämpimänä ja notkeana.

Kello oli juuri lyönyt kuusi hänen astuessansa kotikau-punkinsa torilla ja Waldheimin tornikello löi puolikahdeksan hänen saapuessansa sinne. Siis oli hän kulkenut kahden runsaan tunnin matkan puolesjatoista tunnissa.

„Se kelpaa!“ mumisi hän itseksensä. „Jos tuomari kohta laskee minut, woin jo ennen kello kymmentä olla kotona!“

Hän tunsi tuomarin asunnon jo entiseltään, eikä siis tarwinnut sitä tiedustella. Saawuttuaan perille soitti hän kelloa ja hänet laskettiin sisään. Mutta jäitähdykseksen kuuli hän siellä herra tuomarin olewan wirkamatkalla ja häntä odotettawan kotiin wasta kello kymmenen paikoilla.

Se tieto kohtasi häntä ukkosenlyömän tawoin. Sillä tawalla woi tulla puoliyö, ennen kuin hän jälleen ennättäisi kottiin ja häntä tuskastutti jättää waimonsa niin pitkäksi aikaa lewottomuuden ja huolen waltaan. Mutta mitä tehdä? Hänen täytyi odottaa, kunnes tuomari palasi, sillä hänellä oli suora käsky jättää tärkeä tuffu ainoastaan hänelle ja wiedä hänen kirjoittamansa vastaanottotodistus takaisin. Ei mitään auttanut, hänen täytyi kärsiwällisesti odottaa.

Tuomarin rouwa surkutteli miesraukkaa ja miehensä kowa-onnista poissaoloa, mutta ei hänkään woinut tehdä mitään sen poistamiseksi. Hän oli ystäwällinen lähettilästä kohtaan, pyysi hänet lämpimään keittiöön odottamaan ja lämmittelemään ja

kästi palvelustyttönsä asettaa hänelle vähän ruokaa ja lasillisen viiniä. Se tapahtui. Wagner nautti muutaman palan kylmää paistia, joi pari lasillista viiniä ja koetti malttaa mielensä.

Vähä ennen kello kymmenen ratisivat waunut ulkona ja seisahtuivat oven eteen.

„No wihdoin!“ sanoi tyttö. „Se on meidän herramme! Minä tunnen sen pyörien räätisemisestä.“

Se oli todellakin herra tuomari. Tuskin astuttuaan sisälle kutsui hän heti lähettilään, janoi ystävällisesti surkuttelewansa, että oli antanut hänen uin kauan odottaa, otti paperitukun, tutki sen sisältöä ja kirjoitti heti vastaanottotodistuksen. „Tässä“, lausui hän ojentajansa sen lähettiläälle. „Kaikki on järjestyksessä. Mutta aiotteko todellakin lähteä kotiin vielä tänä yönä?“

„Tietysti, herra tuomari“, vastasi Wagner pannen ottotodistuksen koon ja pistäen sen samaan paikkaan, missä oli tallettanut paperit. „Waimoni olisi lewoton, elleen tulisi, ja paitsi sitä tahtoo neuvos Heimberger huomenna warhain vastaanottotodistukseenne.“

„No, kuten tahdotte, kelpo ystäväni“, vastasi tuomari. „Mutta on paha ilma ja elleivät enteet minua petä, tulee se vielä pahemmaksi. Katsokaa itse ilmamittaria! Tän'aamusta on se laskeutunut enemmän kuin kokonaisen tuuman!“

„Lämpömittari ei estä minua täyttämästä welvollisuuttani“, vastasi lähettiläs. „Minun täytyy todellakin lähteä, herra tuomari.“

„No, minua pahoittaa“, vastasi tuomari olkapäitään kohottaen. „Olisitte woineet jäädä tänne yöksi; mutta kun teidän wälttämättömästi täytyy lähteä, niin tapahtukoon se Sumalan nimesjä — ja tässä, juokaa vielä tilkkanen viiniä, se wahwistaa teitä!“

Wagner otti lasin, jonka tuomari tarjosi hänelle, ja tyhjensi sen hänen terveydensä. Wiini oli makeaa ja vahvaa, jommoista hän ei vielä koskaan ennen ollut maistanut ja wirtaili tulentapaisesti hänen suonissaan ja jäsenisjansä.

„Se warmaan wirtistää“, wirtkoi hän, „ sillä se lämmitää minut perinpohjin.“

„Sen se tekeekin“, wastasi tuomari ystävällisesti. „Sumalan haltuun nyt ja onnea matkalle!“

Lähettiläs läksi ja seisoi filmänräpäyksen perästä ulkona taiwasalla.

Hänen odottaesjansa lienee pakkaneen enentynyt, sillä jäinen ilma esti häntä melkein hengittämästä. Häntä wärisytti ja hän tunsi itseäntä hieman pyörryttävän. „Warmaanikin wiinistä!“ ajatteli hän. „Nyt waan wilkkaasti eteenpäin, että woin poistaa wiluni ja nopeasti joutua!“

Hän astui rawakasti ja ehti pian taasen kaupungin ulkopuolelle. Siellä winkui jäätylmä tuuli hänelle vastaan ja enentyi pian todelliseksi myrskäksi. Wagner milt'ei katui ett'ei suostunut tuomarin ystävälliseen kehoitukseen ja jäänyt yöksi hänen luoksensa, niin, hän olisi palannutkin, ell'ei hän olisi häwennyt näyttää huikentelewalta. Siis rohkaasi hän mielenjä ja asettui myrskyä vastaan, lujasti päättäen taistella viimeiseen asti.

Mutta hän sai pian kokea, että semmoinen päätös oli helpommin tehty kuin suoritettu. Noin puolitien waiheilla yhtyi enentywään myrsköyn vielä taaja lumipyry. Tuuli puhalsi hänelle lumihiteet suoraan wasten filmiä, tehden hänet siten wallan sokeaksi. Siihen asti oli hän kumminkin erottanut tien, mutta silloin tuisuksi taiwaasta ja maasta yht'aikaa ja onneton mies parha huomasi mahdottomaksi nähdä askeltaakaan eteensä. Muutaman minuutin kuluttua oli hän eksynyt kapealta tieltä ja hänen täytyi käydä umpimähkään eteenpäin.

Wagner käsitti täydellisesti olewansa jangen arveluttawassa tilassa ja mietti, miten hän parahiten woisi siitä päästä. Hän tiesi, ett'ei suojapaikkaa ollut läheisyydessä. Siis oli hänellä ainoastaan kolme neuwoa. Joko kääntyisi hän takaisin, tahti pyrkiisi eteenpäin myrskyssä ja lumessa, tahti etsisi awaralla tiellä paljaan taiwaan alla paikkaa, missä hän kummin-kin johonkin määrin olisi raiwoawan rajuilman suojaussa.

Ensimmäinen ehdotus olisi kenties ollut parhain, sillä siinä tapauksessa olisi myrsky ja lumi kohdannut häntä selkään ja hän niin muodoin olisi woinut helpommin kulkea eteenpäin. Mutta oli jangen epäselvä woisiko hän lumisella tiellä osata enää Waldheimiin ja paitsi sitä oli sinne, hänen lastunsa mukaan, pitempi matka kuin kotikaupunkiin. Hän hylkäsi siis sen ajatuksen. Mitä sitte! Jääminen paljaan taiwaan alle semmoisessa myrskyssä ei ollut juuri muuta kuin wapaatahtoisesti antautua kuoleman omaksi. Siis oli waan kolmas ehto jälellä — kotiin lähtö tuulesa ja lumessa.

Lewättyään heikkisen jatkoi hän siis matkaansa entiseen suuntaan, tietysti umpimähkään, kun ei tiestä tahti polusta enää ollut jälkeäkään.

Tuulen wintuna teki hänet kuuroksi ja kowa pakkaneen ynnä jäiset lumihieuteet rikkoiwat hänen kaswonsa, itäänkuin weitsellä wiileskellen ja riistiwät häneltä näön. Mutta ei hänellä ollut enää waraa walita — hänen täytyi päästä eteenpäin ja woittaa kaikki esteet ell'ei hän kuten Brutus tahtonut tulla kuoleman omaksi. Siis eteenpäin waan! Mina waan eteenpäin!

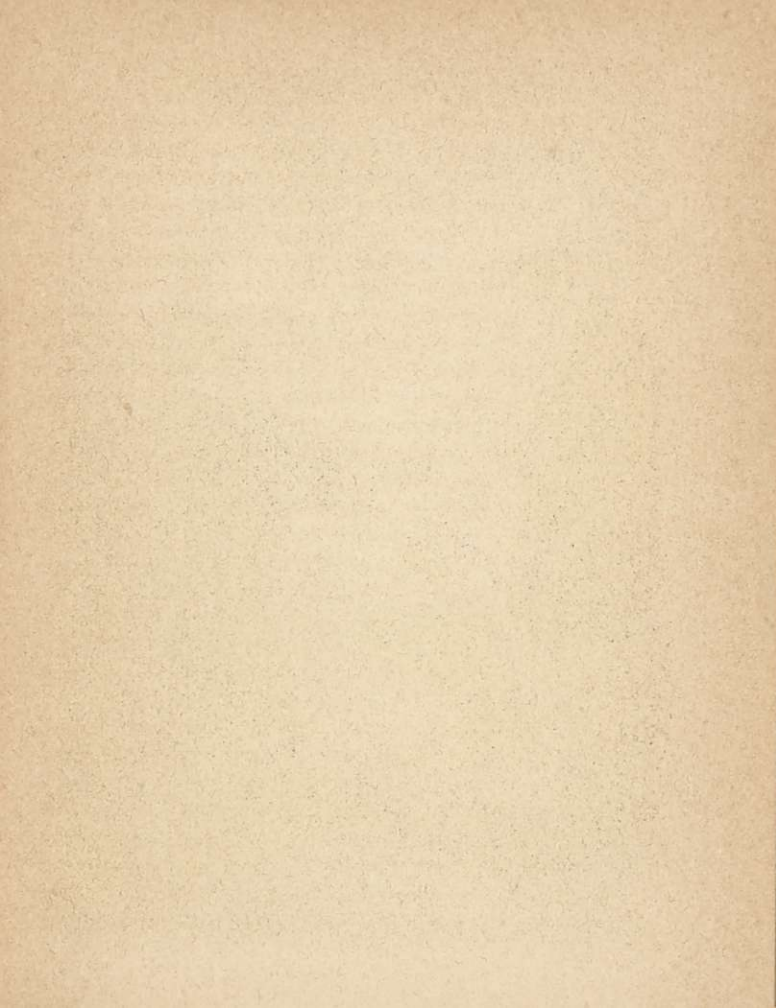
Hänen rintansa aaltoili, hän oli tullehtua, hänen jalkansa horjuiwat ja waikka oli kylmä walui tuskaa ja ponnistuksen hiki hänen otsaltansa. Myrsky raiwosi yhä waan ja ylti wälistä niin perin wäkwäksi, ett'eiwät wäsyneen mies raukan woimat enää riittäneet taistelussa sitä vastaan. Hänen täy-

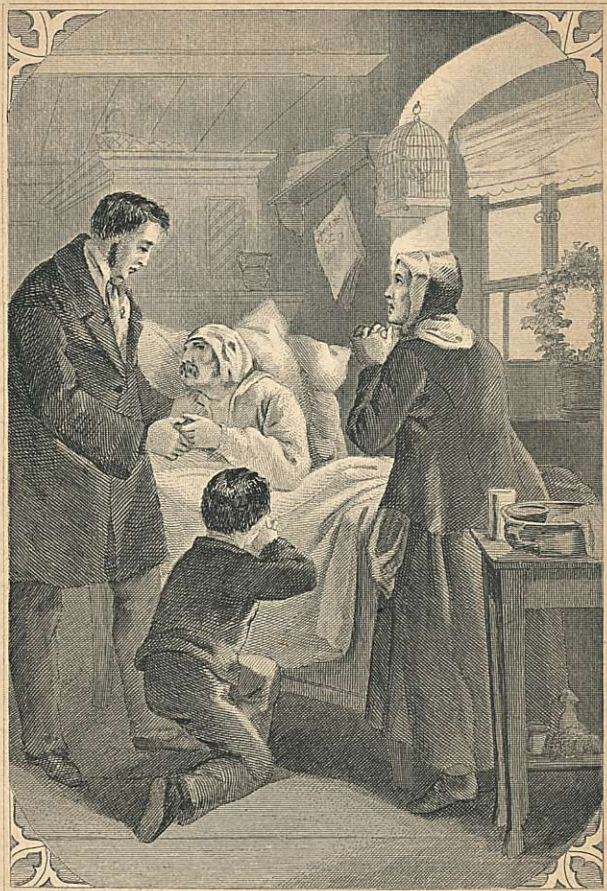
tyi alinomaa seisahdusta ja kaihin voimin vastustaa tuulen raiwoa, ett'ei myrsky heittäisi häntä maahan. Tuulispään wä hän lewähtäessä pyrki hän eteenpäin, mutta se onnistui waan huonosti. Hänen täytyi kaalata nilkkaluihin, usein polwiin asti lumesja ja siten käwi matka tietysti ainoastaan hitaasti. Kuitenkin kesti hän, lepäsi silloin tällöin muutaman minuutin, pyrki taasen eteenpäin, lewähti uudestaan ja lähestyi niin muodoiin wähitellen suojelemaa kotiansa yhä enemmän. Hän uskoi kumminkin niin ja se usko wahwisti häntä ja rohksi hänen mieltänsä, waikka sielun ja ruumiin voimat uhkasiwatkin pettää.

„Jospa waan jo olisin kiwilouhikkojen ohitse!“ mumisi hän useasti itselleen suodessaan itselleen muutaman silmänräpäyksen lepoa.

Hänellä olikin suuri syy pelätä niitä. Tie kulki nimitäin juuri niiden ohitse ja ne oliwat erittäin jyrkät ja sywät. Päiwäjellä, eikä yölläkään, jos waan wähisjäkin määrin woi erottaa tien, ei niistä ollut mitään waaraa. Mutta myrskyisenä, pyryisenä ja pilkkosen pimeänä yönä saattoi niihin hywinkin helposti pudota ja musertua alhaalla sywydessä. Wagner tunsi waaran ja teroitti kaiken warowaisuutensa ja ajatuksensa sitä wälttääksensä.

Yhä eteenpäin kulki hän raiwoawaa myrskyä ja lumipyryä kohden. Arwellesjaan lähestyvänsä kiwilouhikkoja tuli hän kahta wertaa warowaisemmaksi ja tutki aina maanpintaa ennen kuin astui, oliko se wakawa. Silloin töytäsi hän pimeässä patjasta wasten, joka oli yksin tien warrella ja hänelle hywin tuttu. Waikka häneen sattui jangen kowasti, huudahti hän ääneen, ei kuitenkaan tuskasta, waan ilosta. Patjas oli ihan sywemmän louhikon reumalla. Wagnerin tarwitsi waan astua muutama askel siwulle ja sitte suoraan eteenpäin, niin waara oli ohitse.

Suojennetuin sydämin läksi hän astumaan niitä muutamia askeleita, ja jätti patsaan, johon hän oli tarttunut. Otettuaan kolme neljä askelta tunsi hän yhä waan kowaa maata jalkojensa alla, mutta wiidennellä astui hän tyhjiin ilmaan, päästi kiman hätähuudon ja katosi ätkiä pohjattomaan sywytyteen.

Mielensä huumehduksesja, joka oli seurauksena melkein täydellisestä uupumuksesta, oli hän mennyt wäärälle suunnalle ja waaran wälttämisen sijasta waipui hän suoraan sen syliin.

Rouwa Elisbet, lähettilään waimo, odotti sillä wälin, sydän täynnä kuolontustaa ja pahoja aawistuksia, miehensä kotiintuloa. Kello kymmeneen asti jaksoi hän wastustaa jonkun lähestywän suuren onnettomuuden aawistuksia, mutta kymmenennen tunnin kuluttua ei hän enää woinut hallita lewottomuuttaan; ja hänen tuskansa puhkesi ilmi kynneltwirtana. Samaa aikaan alkoi kowa myrsky ja synnytti rouwa paran wapise-wassa sydämesjä vielä suurempaa tuskaa ja lewottomuutta. Kuitenkin oli hänellä vielä heikko toivo, että hänen miehensä woisi tulla joka silmänräpäys, että hänen tähtijä tulla, ja huolimatta jääkylmästä pakkasesta, joka tunkeusi pieneen huoneesen, awasi hän melkein joka minuutin päästä ikkunan ja kuunteli ulos yöhön eikö hänen kelpo miehensä tuttuja askeleita jo kuuluisi. Mutta rouwa raukka kuunteli turhaan. Hän ei kuullut muuta kuin myrskyn winkunaa, irtainten kattotiilien kolinaa ja rätinää sekä tuuliwiirin itävää narisemista tuulen wäännellesjä sitä sinne tänne. Niin paljon kuin mahdollista kumartui hän ulos ikkunasta katjelemaan pitkin katua, josta hänen miehensä piti tuleman. Waan häntä ei nähtynyt, hän näki ainoastaan siellä täällä tummia warjoja liikkuvan pitkin taloja, mutta ne olivat waan himmeästi palawista lyhdyistä, joita myrsky raiwoisasti heilutti edestakaisin ja yhä uudelleen wis-

feli ikäänkuin tahtoen irvoittaa ne rautawitjoista, joissa ne riippuivat. Mutta silloin katosivat nekin, sillä äkkiä kiehtoi lumi sakeina hiuteina alas kadulle, peitti sen melkein kohta läpinäkymättömään sumuun ja ympäröi niin taajaan lyhtyjen lasit, että tuskin walon sädekään woi tunkeutua niiden läwitje.

Elabet rouwa katsoa tuijotti pelästyneenä talwimyrskyn raiwoa ja riehumista.

„Sekin vielä lisäsi!“ huokasi hän tuskautunein sydämin. „Woi poloista mies raukkaani!“

Surunsa katteruudessa ja tuskissaan unhotti hän ihan, että hän seiso i awatun ikkunan edessä ja että pakkaneen koski häneen jäisellä hengityksellään, että lumi peitti hänen kaswonsa ja huiksensa ja siinä muuttui kynneliän kaltaijksi kiiltäwiksi pisaroiksi. Patsaan tapaisena seiso hän siinä, kaswot kalpeina, kädet ristissä, silmät laffaamatta tuijottaen ulos pimeään, myrskuyiseen yöhön. Niin tapasi yöwartia hänet tehdesjäsnsä kello kaksitoista tawallista tarkastusmatkaansa.

„Mutta Herran tähden, rouwa Wagner, woittehan tulla kuoleman omaksi, jos noin wähissä waatteissa, paljaassa leningissä, täänkaltaisena yönä seisotte awonaisen ikkunan edessä!“ huudahti hän hänelle. „Menkää toki lewolle!“

„Minä en woi“, wastasi hän, säikähtyen yöwartian puheesta. „Minun täytyy odottaa miestäni.“

„Mitä hullua, eikö Wagner jekku vielä ole kotona?“ kysyi mies kummastuneena. „Eihän hän toki istune rawintolasissa olutlasin ääressä? Sanokaa minulle, missä hän on, niin minä tuon hänet kotiin!“

„Di, jos se woisi tapahtua!“ huokasi huolestunut rouwa. „Ei, hän ei ole rawintolasissa, hän taistelee nyt luultawasti ulkona maantiellä rajuilmaa vastaan, sillä minä odotan häntä kotiin Waldheimistä, mihin hänen tänä iltana on täytynyt mennä neuwos Heimbergerin kästystä.“

„Sepä on itävää! Täänkaltaisessa ilmassa ulkona maantiellä! Rauheata!“ sanoi yöwartia sääliwäisesti. „Mihin aikaan lähti hän kotoa?“

„Kello kuuden aikaan tänä iltana.“

„Joko kuuden aikaan? No, serkku rouwa, olisihan hänen sitte jo aikaa pitänyt olla kotona.“

„Mutta minä odotan häntä kuitenkin yhä vielä, odotan kowin tuskastuneena ja huolissani!“

„Juuri siinä olette wäärässä“, wastasi wartia. „Minäkin tunnen wanhan Wagner towerini. Häntä on warmaan joku wiipymys kohdannut, sillä muuten olisi hän jo kello kymmenen aikaan ollut takaisin. Ken tietää, ketä ja mitä hänen on täytynt odottaa! Kun hän ei vielä ole täällä, palaa hän warmaan wasta huomenna. Menkää siis, hyvä rouwani, ihan huoletta lewolle ja sulkekaa kaikissa tapauksissa ikkunanne, ette wilustu! Hywää yötä, ja älkää enää murehtiko, rouwa Wagner! Huomenna tyllä miehenne saapuu, tietysti ihan terweenä. Täänkaltaisessa koivanilmassa ei hän warmaan ole lähtenyt paluumatkalle. Hywää yötä siis!“

Elsbet rouwa sai kunnon yöwartian sanoista wähän lohdutusta. Hänen ajatuksensa näytti todellakin sangen luonnolliselta. Tunsihan hän itsekin miehensä erittäin säännölliseksi ja tarkkatuntoiseksi. Kun hän ei ollut kotona kello kymmenen aikaan, oli warmaan joku seikka estännyt häntä palaamasta.

Hän ei tosin woinut tietää, että hänen tarkkatuntoisuutensa wirassaan ja rakkautensa waimoonsa ja lapseensa olivat suuremmat kuin hänen pelkonsa antautua alttiiksi rauhean, yöllisen talwimyrskyn wimmalle. Hän uskoi yöwartian mielipiteen oikeaksi ja koetti sillä rauhoittaa tuskastunutta sydäntänsä. Hän julkki ikkunan ja meni makuukammariinsa. Siellä rukoili hän innokkaasti Jumalaa, rukoili hänen apuansa miehelleen ja meni

sitte vasta levolle. Waan hän ei woinut kuitenkään pitkään aikaan nukkua. Hänen täytyi wälttämättömästi kuunnella wintuwan myrskyn waukunaa ja raiwoa, joka näkyi tahtowan rustistaa taiwaan ja maan, aina uudestaan pudistellen hirmuisilla woinillaan hänen asuntoansa ja sen pieniä ikkunoita, — tunnes wiimein, sydänyön jo aikaa kuluttua, wäsymys lyijynraskaasti painoi hänen silmäluomensa kiinni ja uni saattoi hänet muutamiksi tunneiksi unhottamaan huolensa talonisän puolesta.

Päivän koittaessa heräsi hän jälleen ja nousi kiireesti wuoteeltansa. Silmäys ikkunasta kadulle ilmoitti hänelle lumipyryn jo lakanneen. Tuulikin näkyi jo tauonneen, sillä lyhyt eivät enää heiluneet yhtä kowin edestakaisin witjoisjansa kuin yöllä. Kuitenkin oli ilma wieläkin kolko ja taiwas jakean jumun peitossa, jotta ei ainoakaan auringonsäde woinut tunkeutua läwitse.

Päivän iloinen walo waitutti rauhoittawaisesti rouwaan. Hän hylkäsi uljaasti jokaisen ajatuksen, että hänen miestänsä olisi joku onnettomuus kohdannut ja etsi sekä löysikin tavallisista aamuuskareistaan huwitusta. Sytyttäessään walkeata pesään ja nostaessansa sinne wesipannua keittääksensä kahwia itselleen ja pojallensa, laski hän että hänen miehensä warmaan oli lähtenyt Waldheimista kello kuusi ja että hänen sinä tapauksessa siis piti saapuman kotiin kello kahdeksan paikoilla. Kello oli silloin seitsemän — tunti wielä ja kaikki surut ja huolet olivat sitte päättyneet.

Hän teitti kahwin ja herätti poikansa, jonka täytyi mennä kouluun kello kahdeksan. Pian tuli lapsi täyjisjä waatteissa asuinhuoneesen ja näytti sangen kummastuneelta, kun ei näyntykään isää, joka ainoastaan ani harwoin oli kotoa poisja aamiaisaitana.

„Hän kyllä pian palajaa, Wilho“, lausui äiti teeskentele-

wällä tyyneydellä, itäänkuin olisi hän itse uskonut sen lujasti. „Hän on wiipynyt Waldheimissa ja palaa wasta tänään kello kahdeksan tahi yhdeksän.“

Wilho ei tietysti epäillyt äitinsä olewan oikeassa ja nautti hyvällä ruokahalulla ateriansa. Sitte meni hän kouluun ja jätti äidin yksin kotiin.

Pojan mentyä palasi waiwaloisesti pidätetty tuska jälleen Elisbet rouwan sydämeen ja hän katseli taas kadulle, eikö innokkaasti odotettu mies wihdoin tulisi näkyyiin.

Kello löi yhdeksän eikä hän vielä ollut saapunut.

Silloin ei kowia tuskia kestänyt rouwa parka enää woinut kärsiä yksinäisyyttään. Himmeä toivo, että neuwos Heimbergerin luota saisi selkoa wiipymisestä, pakotti hänet menemään sinne. Hän heitti nutun päällensä ja riensi pitkin katuja Heimbergerin tuttuun asuntoon. Hän tapasi hänet vielä kotona, häntäkin lewottomasti odottaen hänen miehensä palaamista, jolle oli uskonut niin tärkeän toimen. Säkähähtyen kuuli hän, ett'ei Wagner vielä ollut kotona, ja tuntien hänen wirka-intonsa aawisti hän kohta jotakin tawatonta tapahtuneen.

„Täytyy wiipymättä lähettää wäkeä häntä kuulustelemaan“, wirkkoi hän. „Numala warjelloon, että kumnon mies olisi joutunut jonkun onnettomuuden omaksi!“

Hän kutsui erästä etuhuoneessa odottawaa palvelijaa ja lausui kiireesti tarpeelliset käskyt. Sitte kääntyi hän Elisbet rouwan puoleen.

„Luottakaa minuun, hyvä rouwa, kaikki tehdään, mitä tehdä voi“, lausui hän. „Me emme voi epäillä, että jotakin erinomaista on tapahtunut miehellenne, mutta ei meidän kuitenkään tarvitse olla warmat siitä, että se on jotakin pahaa ja onnetonta. Menkää siis surutonna kotiinne. Heti saatuani tiedon hänestä, lähetän teille sanoman, tahi tulen itse.“

Siljaa itkewä rouwa aikoi juuri noudattaa herra Heimbergerin neuwoa, kun owi ätkiä lykättiin auki ja äsken lähettetty wirkapalvelija äärettömän säikähtyneenä taasen astui sisälle.

„He tuovat häntä jo, herra neuwos“, kertoi hän.

„Ketä?“

„No, wirkalähettiläs Wagneria! Oi häntä raukkaa!“

Elsbet rouwa huudahti ääneen pelosta; kanslianeuwoskin waaleni.

„Mitä on hänelle tapahtunut?“ kysyi hän.

„Hän on kauheana myrskuyönä pudonnut kivilouhikoon ja sieltä löyfiwät muutamat työmiehet hänet tänä aamuna puoleksi särkyneenä“, wastasi palvelija. „Hän eli vielä ja jatkoi mainita asuntonsa ja sinne on wäki kantanut hänet paarilla.“

Rouwa Elsbet huoahhti, ikäänkuin pakahdui häneltä sydän kuullessansa hirmuista uutista, joka näytti hänen kauheimmat aawistuksensa todeksi, ja neuwos Heimberger etsi turhaan janoja häntä lohduttaaksensa.

„Kentiesi ei asian laita ole niin surkea kuin mies kertoo“, janoi hän wiimein. „Woimnehän vielä toiwoa, ett'ei tapaturma ole kuolettawainen. Hankkikaa pian lääkäri, jonka pitää tuleman Wagnerin asuntoon! Minä lähden itse teidän kanssane, rouwa Wagner, katsomaan miten miehenne laita on! Tulkaa!“

Hän tarttui nopeasti hattuunsa ja keppiinsä, tarjosi itkewälle rouwalle käsiwartenta tueksi ja wei hänet kotiin.

Surkea näkö odotti heitä siellä. Sohwalla makasi poloinen mies werisenä, kalmankalpeana, silmät puoleksi sammuneina ja woi tuskin waiwalla ojentaa waimolleen kätensä. Rouwa waiwai, kimalasti huudahtaen tuskasta, alas miehenjä wiereen ja wuodatti ruhjoutuneen olennon päälle kuumia kyyneleitä.

„Rauhoitu, rakas waimo“, kuisiasi mies heifolla, tuskin

kuuluwalla äänellä. „Jumalan tahdosta se on tapahtunut, emmekä me sitte saa nurista emmekä walittaa! Oletteko tekin täällä, herra kanslianeuwsos? Ah, se oli kauhea yö! Mutta minä olen toimittanut asianne. Kintatastustani löydätte herra tuomarin vastaanottotodistuksen.

„Siljaa, älkäämme puhuko siitä nyt“, wastasi kanslianeuwsos sywästi liikutettuna. „Jos olisin woinut aawistaa matkanne päättyvän näin surullisesti, en todellakaan olisi antanut teille sitä käskyä!“

„Ah, herra neuwsos, ettehän te ole syypää onnettomuuteeni“, wastasi Wagner heikosti. „Kuka woi wastustaa Herran ja hänen palvelijainsa, elementtien, woimaa. Minun olisi pitänyt jäämän yöksi tuomarin luo; hän tarjosi minulle yösijaa, waan en woinut tuskastuttaa waimo raukkaani, joka kaikissa tapauksissa kotona hartaasti odotti minua.“

„Mutta miten tapahtui kauhea tapaturmia. Kuinka woi se tapahtua?“ kyseli neuwsos.

Wirkalähettiläs hymyili surullisesti ja kertoi katkonaisiin lausein, mitä jo olemme koettaneet kertoa.

„Mitä kauhea putoaminen!“ huudahti kanslianeuwsos wäristen. „On melkein ihme, ett'ette paikalla kuollut.“

„Sitä ei Herra laupeudessaan sallinut“, wastasi Wagner ja hänen silmänsä jäihkyiwät hänen hellästi katsellessaan waimoansa. „Jumala osoitti minulle armon, että vielä kerran saan nähdä hywän waimoni ja poikani ja siunata heitä molempia.“

„Di, rakas ystäwä, älkää kohta uskofo pahinta“, sanoi Heimberger. „Älkäämme epäilkö, että lankeemisen seuraukset owat paremmat kuin näytätte uskowan. Minä lähetin jo lääkäriä noutamaan; hän tulee kohta ja hankkii teille helpoitusta.“

Lähettiläs pudisti hiljaa kalpeata päätänsä. „Ei, ei“,

wirkkoi hän lempeästi. „Mikään ruwetko turhia toivomaan. Minä olen siksi liiaksi haavoitettu. Ensin kauhea taistelu myrskyä ja lunta vastaan, sitte putoaminen syvyyteen, sitten jäinen kylmyys ijanikaisen pitkinä tunteina, jotka minun avuttomana täytyi wiettää kiwilouhikossa — sinä on enemmän kuin wahwinkaan ihmislouento woi kestää. — Mä itke, Elisbet“, janoi hän jälleen kääntyen katkerasti nyyhkiwän waimonsa puoleen ja silitti hywäillen hänen kosteita poskiansa; — „älä itke! Täytyyhän kerran erota ja minä kuolen, ell'en juuri iloisesti, niin kuitenkin tyytyen Jumalan määräykseen. Minun on waikea erota sinusta ja lapsestamme, mutta minulla on kuitenkin suloinen ja autuaallinen lohdutus: että woin mennä luotanne huolelta toimeentulostanne. Oi, herra kanslianeuwos, tässä tuskän ja kuolinwuoteellani kiitän teitä wielä kerran, että kerran neuwoitte minua wakuuttamaan henkeni. Katsokaa, maatesjani awutonna kolkossa kylmässä kiwilouhikossa ja kärsiesjani hirweitä tuskia, oli ajatus, että pojallani on waroja oppia tulemaan kelpo mieheksi, lohdutuksen enkelinä luonani. Armas waimoni, sinä et jää köyhäksi ja hylätyksi ja Wilhomme on kerran olewa sinulle wahwa ja luotettava turwa. Minä tiedän sen, sillä minä tunnen hänet!“

„Ja minä lupaan sen sinulle, isä, armas isä kulta!“ janoi poika, joka hetki ennen oli hiljaa astuwat huoneesen ja kuuli isänsä sanat, „minä lupaan sinulle sen ja annan lupaukseni käteesi“, toisti hän astuen lähemmäksi ja tarttui kuolewan tunnottomaan käteen suudellaksensa sitä, — „jos Jumala suo minulle woimaa ja terweyttä, en ole laiminlyöwä mitään, millä waan woin osoittaa kiitollisuuttani kaikista uhrauksista, joita olet hellyydessäsi minulle tehnyt. Sen lupaan sinulle, isä!“

„Ja minä otan lupauksesi vastaan“, wastasi isä, luoden hellän silmäyksen kelpo poikaan. „Niin, minä woin huolelta

kuolla ja nöyrästi sanoa: Herra, sinun käsiisi jätän henkeni! Kuolema, misjä on kärkeäsi? Jumala tietää, että aina olen rehellisesti koettanut täyttää velvollisuuteni — miksi siis pelkäisin astua hänen rakasmielisten kasvojensa eteen? Taiwas siunatkoon sinua, poikani! Minä luotan sanaasi, että aina waellat rehellisesti, ja Jumala on opettawa sinulle, kuinka se ajatus huoventaa minulle kuolonhetken!”

Nidin ja pojan hiljaa pidätetyt nyyhkäykset kuuluivat näiden kunnan miehen sanojen perästä ja kanslianeuwoskin tunsi, miten liikutuksen kyynel kostutti hänen silmänsä. Pienessä huoneessa wallitsi kotwasen aikaa äänettömyys, syvä äänettömyys, jonka sairvas hetken perästä keskeytti.

„Niin, herra kanslianeuws“, sanoi hän niin pontewasti kuin suinkin woi, — „on sanomattoman juloista tietää, että olen pitänyt huolta omistani, kun vielä oli aikaa. Laupias Jumala, kuinka waitkea minun olisi kuolla, jos minun tarvitsisi muhdella itseäni siitä, että waimoni ja lapseni täytyisi minun huolimattomuuteni tähden kärsiä kuolemani jälkeen puutetta! Jumala siunatkoon teitä siitä hywästä neuwosta, jonka taannoin annoitte minulle!”

Kanslianeuws kääntyi toisalle päin, sillä hän häpesi näyttää neuwottomuutta, jota hänen kaswonsa osoittivat. Kuolewan miehen jokainen sana sattui häneen kuin tikarinpisto. Niin oli hän, yksinfertainen, mutta huoltapitäwäinen ja hellä perheenisä tehnyt. Kuinka oli hän itse sitä wastoin menetellyt, hän, joka tiedon ja taidon kautta oli toista paljoa etewämpi? Katkerat omantunnon muhteet täyttiwät hänen mielensä, ja hän oli iloinen, kun lääkärin tulo keskeytti tuskallisen tilan ja antoi hänen ajatuksillensa toisen suunnan.

Lääkäri tutki sairaan huolellisesti, sitoi hänen pudotesa saadut haavansa ja määräsi edellä kaikkea lepoa ja hiljaisuutta.

Kun neuvos wei hänet syrjään ja kysyi, oliko parannuksen toivoa, kohotti hän olkapäitään.

„Jumala voi tehdä ihmeitä“, vastasi hän — „mutta inhimillinen taito ja tieto ovat tässä kohden voimattomat!“

Heimberger jätti onnettoman perheen hyvästi ja saattoi lääkäriä kappaleen matkaa, saadaksensa kuulla lähempiä tietoja lähettiläänsä tilasta. Tohtori ei salannut, ett'ei sairas hänen mielestänsä voisi elää tulevaa yötä, sillä tärähdyks oli ollut liian kova. Säälien kuuli neuvos kokeneen lääkärin tuomion ja koko päivän wallitsi hänessä wakava, melkein surullinen mieli, johon syynä oli kumron ja kelpo alamaisen onnettomuus, mutta warmaan myöskin joku toinen seikka, josta ei neuvos itsekään woinut saada selwää. Mikähän se oli? — — —

Viides luku.

Pilattu.

Seuraavana aamuna, juuri neuvojen istuesssa rouwineen aamiaispöydässä, toi palvelija sanoman, että wirtalähettiläs oli sydänyön aikana kuollut.

Waikei surkea ilmoitus ollut odottamaton, waikei se kuitenkin alakuloisuutta awiopariin, joka aina oli tunnioittanut ja pitänyt kelpo miestä suuresa arwossa.

„Ja miten erosi hän?“ kysyi neuvos tukalan wait'olon perästä.

„Siljaisesti, woiji melkein sanoa iloisesti“, kuului palvelijan vastaus. „Minä kävin tänä aamuna warhain hänen asunnollansa kuulustelemassa sairaan tilaa ja silloin kertoi rouwa Wagner itse minulle, miten Jumalalle otollinen ja tuskaton hänen miehensä loppu oli. Täytyihän minun uskoa häntä, sillä saatuani pyynnöstäni vielä kerran nähdä kuolleen, tunsin itseni oikein liikutetuksi siitä lempeästä autuaallisuuden näöistä, joka ilmaantui hänen kasvoissansa. Hän ei näyttänyt kuolleelta, waan nukkuvalta, joka näkee iloista, sulosta unta. Elleivät kasvot olisi olleet niin kalpeat, olisiin luullut hänen vielä elävän!“

„Entä hänen waimonsa?“ kysyi rouwa neuvoftetar mietittyään hetkisen aikaa. „Kuinka kestää hän suuren wahinkonsa?“

„Kuten kunnan hurstkaan waimon sopii“, wastasi palvelija. „Selvästi voi huomata syvän surun hänen kalpeista kasvoistansa, mutta hän ei itke eikä walita, waan ottaa kärsivällisesti ja nöyrästi vastaan koetuksen. Ja Wilhokin, hänen poikansa, on ihmeen järjekäs. Hän on kuitenkin vielä puoleksi lapsi, mutta kun kuulee, miten ymmärtäväisesti hän puhuu äitinsä kanssa ja miten lohduttawaiselta ja mieltä rohkaisewaiselta jokainen hänen sanansa kuuluu, täytyy oikein kunnioittaa häntä.“

„Niin, hän on hyvä ja ymmärtäväinen poika, minä tunnen hänet“, wirtkoi neuvos. „Hän on kerran olewa kelpo isä-wainajallensa kunniaksi, siitä olen warma. Mutta nyt kylliksi surullisesta kohtauksesta, jota emme, ikäwä kyllä, enää voi muuttaa. Mitä tuotte minulle wirtkatoimistosta?“

— — Wiikkoja ja kuukausia kului, tuiman talwen täytyi, waikka hitaasti ja wastahakoisesti, peräytyä kewäisen tuu-

len ja wallan edestä; jää juli wirroista ja puroista; lumi juli päivän yhä lämpimämpien säteitten vaikutuksesta ja lounas-tuulen lempä hengitys karvoitti sen, ensin niityiltä ja tasangoilta, sitte kuffuloilta ja wuoriltakin; pensastot ja mäen rinteet pukeutuivat nuoreen, tuoreeseen, wiheriään putuun; ensimmäiset lumikelloset, ensimmäiset tuoksuwat neilikat wirkistiwät ihmisten silmät ja mielet; lukemattomat pienet wihreätä ruohon korret katseliwat vielä wähän ujoina sinistä taiwasta niityiltä ja puutarhoista; keltaisia kieloja ja sinisiä orwokkia oli metsänrinteiden koristuksena; pikku linnut wijerteliwät, riemuittiwat ja lauloiwat iloisia liirityksiänsä oksilta tahi taiwaan sini-ilmoista — janalla janoen, oli kewät; armas, suloinen, lämmin kewät oli taasen palannut kaikfine runsauksineen, kauneuksineen ja loistoineen ja jokainen elävä olento tervehti sitä ilolla ja hengitti helpommin ja wapaammin kuin tuiman talwen masentaessa hänen mieltänsä. Ja kuitenkin oli yksi, jolta kewään sulaisuus tuskin woi houkutella ainoatakaan hymyä, yksi, jota ei sen ilo ja herttaisuus ensinkään liikuttanut, joka surusilmoin katseli sen loistoa, tunteematta ahdistuneessa sydämessään yleistä riemua. Ja se oli kanslianeuwoS Heimberger.

Eikä ennen niin iloinen ja hilpeä mies tosiaankaan ollut syyttä synkkämielinen ja suruinen. Mina wirkalähettiläs Wagnerin kuolemasta saakka, joka kenties koski häneen enemmän, kuin hän tahtoi myöntää, oli hän huomattawasti muuttunut. Hän oli yhä kiwullainen. Hän ei tosin woinut niin pahasti, että oli estetty wirkaansa toimittamasta tahi käymästä ulkona, mutta hän oli kuitenkin kipeä. Hänen entinen luja terweytensä näkyi jaaneen waikean kolauksen. Hän walitti milloin kipua rinnassansa, milloin sydämessään, wäliin watsassaan tahi siellä ja täällä, ja ken ei ollut pitkään aikaan nähnyt häntä, pelästyti todellakin hänen riutuneesta näöstään, kalpeista, laihtu-

neista kaswoistaan, lakastuneista filmistänsä ja weltostuneesta ryhdistään, hänen, joka aina ennen oli niin uhkean näköinen.

Paiti ruumiillisia kipuja mahtoi joku hengellinenkin tuska waiwata häntä, waikka hän huolellisesti koetti salata sen muilta, etenkin rouwaltansa. Kuitenkin huomasi wiimemainittu sen sangen hywin ja arwasi syynkin siihen. Hän ei kumminkaan huolinut pukea ajatukseensa sanoiksi, ett'ei kiukustuttaisi jo ennestään sangen kiukullista miestänsä. Hän odotti waan kärsiwälisestii aikaa, jolloin hänen miehensä itsestään awaisi sydämensä hänelle, ja toiwoi salaa ett'ei se aika wiipyisi aiwan kauan.

Monta muutakin seikkaa yhtyi antamaan kanslianeuwojen synkkämielisyydelle vielä nuustemman wärin. Niin tuli lesti Wagner eräänä aamuna hänen luoksensa pyytämään hänetä neuwoa, jota hän myöskin kernaasti antoi hänelle.

„Miten teidän muuten käy, rouwa Wagner?“ kysyi hän wiivyttäen häntä, kun hän, kohteliaasti kiitettyään neuwosta, aikoi lähteä. „Toiwon, ett'ei kelpo miehenne kuolema ole saatanut teitä puutteesen!“

„Di ei, herra neuwos, ei Jumalan kiitos“, wastasi lesti. Pieni eläkeraha, joka kuukausittain maksetaan minulle, riittää tylliksi minun ja Wilhoni tarpeisiin ja olenhan minä vielä nuori ja terve sekä woin lisäksi työllä, esimerkiksi pesolla, lattioiden puhdistamisella ja muilla sentkaltaisilla töillä ansaita muutamia taaleria wiikossa. Paiti sitä on minulla, tiedättehän, wiisijataa taaleria hengenwakuutusrahaa! Olen asettanut ne warmaan paikkaan kaswamaan, enkä ota niistä äyriäkään. Ne tulewat kerran Wilholleni hyödyksi, jos hän myöhemmin tahtoo oppia jotakin ammattia, ruweta kauppiaaksi tahti lukea waikka yliopistosakin. Rahat riittävät kaikkeen. Niin, se on suureksi lohdutukseksi minulle, herra kanslianeuwos! sillä katsokaa, mihin olisi poika parvani ryhtynyt ell'ei hywä mieswainajani olisi

wakuuttanut henkeänsä? Ei niin mihinkään! Hänen ei onnistuisi päästä hyvään, kelpo asemaan, kun sitä vastoin hänen tulevaisuutensa nyt on taattu, jos waan laupias Jumala suo hänelle terweyttä ja woimaa."

KanslianeuwoS käweli rouwa Wagnerin kertoessa lewotomasti edestakaisin huoneessa, ja wastusti silminnähtävästi tunnetta, joka ikävästi, milt'ei tuskallisesti, ahdisti häntä.

"Niin, niin", sanoi hän sitte, "woin kyllä kuwailla mielesjäni, että semmoinen rahajumma on teille oikea aarre. Dwatko asianomaiset siis jo maksaneet sen teille?"

"Dwat, jo kohta armaan mies-wainajani hautajaisten jälkeen", wastasi leski. "Sangen liikuttawaa ja kaunista se oli-kin, herra neuwoS. Katsokaa, asiamies Kluge, — tunnettehan hänet — lähetti minulle sanan tulla hänen luoksensa seuraavana päivänä kello yksitoista. Mentyäni tapasin siellä paitsi häntä vielä papin ja tohtorin, joka oli helpottanut mies raukani viimeiset hetket ja kaikki terwehtiwät minua erittäin ystävällisesti ja sydämellisesti. Minun täytyi istuutua ja sitte puhui herra Kluge, miten häntä ilahutti kaikesta sydämestänsä, että woi maksaa minulle summan rahaa, joka epäilemättä poistaisi suuren osan huolistani. Sen jälkeen puhui herra pastori paljon hyvää ja kiitettävää mies-wainajastani, kiittäen etenkin siitä kun hän oli niin wiisjas, että eläessään piti huolta perheensä tulewaisuudesta. Wiimein kertoi tohtori, miten paljon häntä ilahutti ja liikutti nähdä mieheni niin tyyneenä ja walmistuneena kuolewan ja että hänen suurimmaksi osaksi tuli kiittää henkeänsä wakuutusta siitä rauhasta ja että se ei tuottanut ainoastaan hänen perheellensä, waan hänelle itselleenkin siunausta. Sitte wei herra Kluge minut erään pöydän luo, missä oli wiisjataa taaleria kiiltävää hopea- ja kultarahaa ja sanoi sen kaiken olewan minun omani ja minun woivan pitää

kaiikki kauniina muistona mies-wainajaltani ja pitää ne sentkaltaisina arwossa. Ah, herra neuwos, minun täytyi itkeä ilosta! Ei kuitenkaan rahojen tähden, ei suinkaan! waan sentähden, että mieheni oli niin hyvä ja hellä perheenisä ja että aina woin rakkaudella ja kunnioituksella muistella häntä. Niin, herwoillakin, jotka toiwottiwat minulle onnea, oliwat tyhneleet silmissä ja minä huomasin selwästi, että he kaiikki tarwoittiwat parastani. Silloin rohkasin mieleni ja pyysin herra Klugea olemaan hyvä ja asettamaan kauniit rahani luotettawaan paikkaan Wilhoni ja minun hyväkseni. Sen hän myöntywäisestti tekikin ja minä woin olle ihan huoletta rahaini suhteen ja saan vielä lisäksi runsaan koron niistä."

"Ja minäkin onnittelelen teitä, hyvä rouwa, että teillä on niin kelpo ja warowainen mies", sanoi kanslianeuwos wä, ja wapisewalla äänellä. „Suokoon Jumala, että moni ajattelisi samaten kuin hänkin; silloin olisi paljon wähemmän surua, murhetta ja kurjuutta maailmassa!"

Rouwa Wagnerin heti sen jälkeen lähdettyä löi kanslianeuwos, jäättyään yksin huoneesen, nyrkillään otsaansa ja sanat: minä hullu, kurja, mieleton! kuuluuivat ehdottomasti hänen huuliltansa. Mitä hän niillä tarkoitti, ei kukaan tietysti woinut tietää. Kaitisissa tapauksissa oli selwä, että keskustelu rouwa Wagnerin kanssa oli eläwästi liikuttanut häntä ja saattanut hänet erinomaisen lewottomaksi.

Wielä toinenkin mielenliikutus kohtasi häntä muutaman päiwän perästä.

Juuri samaan aikaan tapahtui suuri kaupanhäiriö, joka sai aikaan melkoisia mullistuksia kauppiaitten kesken. Satoja kauppiaita, joita pidettiin upporikkaina, tuliwat lyhyen ajan kuluessa kytkenemättömiksi suorittamaan maksujansa ja joutuuivat mierontielle. Kanslianeuwos oli tosin kuullut siitä häiriöstä,

waan ei sen enempää siitä huolinut, kun hänellä wirtamiehenä ei ollut heidän kanssansa juuri sanottawasti tekemistä. Mutta silloin kuuli hän huhun, joka äkkiä herätti hänet wälinpitämättömyydestänsä ja sai hänet suuresti säikähtymään. Hän käwi eräänä iltana „Harmoniossa“ ja kuuli siellä kauppias Meyerheimin, muitten kauppahuoneitten konkurssin johdosta, joutuneen häwiöön ja joutuneen siitä onnettomuudesta niin pahoilleensa, että sai halwautsen ja makasi kuoleman kielissä.

„Mahdotonta!“ huudahti neuwos — „olinhan minä eilen hänen luonansa wiemässä pieniä säästöjäni hänelle tallettawaksi ja hän oli sangen iloinen ja hyvällä tuulella! Mahdotonta!“

„Jos epäilette“, wastasi tuttawa, joka kertoi hänelle sen uutisen, „niin kysykää tohtori Ernstiltä, joka juuri tulee tuossa. Mikäli minä tiedän, on hän perhelääkärinä Meyerheimillä.“

Heimberger riensi tohtorin luokse.

„Dnko totta, tohtori?“ kysyi hän kiireesti, „Meyerheim . . .?“

„Du kuolemaisillaan“, wastasi tohtori olkapäitään kohottaen sangen wakawasti. „Minä tulin wast'ikään hänen luonansa ja olen hywin liikutettu kowin surkeasta kohtauksesta, joka minun täytyi nähdä. Kuolewa mies kiroillen julmasti itseään, hänen onneton waimonsa tuskisjaan wäänmellen käsiänsä, ja itkewä poika — kauhea kohtaus.“

„Mutta juuri Jumala, miten on se woinut tapahtua?“ huudahti neuwos ihan kalpeana.

„Sangen luonnollisesti“, wastasi tohtori. „So wiikko sitte tunsi Meyerheim maan tärisewän jalkojensa alla ja hän pönnisti kaikki woimansa pelastaaksensa itseään häwiämästä, mutta, itäwä kyllä, turhaan. Toinen onneton sanoma seurasi toista; kerta toisensa perästä sai hän tietoa kauppahuoneiden häwiöstä, joitten kansja hän oli asioissa, ja tänä aamuna tapahtui

wielä viimeinen, kowin kohtaus, joka täydellisesti masensi hänen rohkeutensa. Eräs Wieniläinen kauppias, jota koko maailma luuli miljoonain omistajaksi ja mitä kunnollisimmaksi mieheksi, on kaikessa salaisuudessa karannut ja paollansa saattanut kaikki welkojansa epätoivoon. Hän oli Meyerheimin viimeinen toivo. Tänäpäin warhain sai hän sähkösanoman kautta tiedon että hänen viimeisen toivonsa kipinä oli sammunut, ja samassa oli hänen lujautensa lopussa. Salama heitti hänet maahan. Hän joutui hurjaan raiwoon. Jonkinlainen aiwojenhalwaus seurasi, ja nyt maataa hän siinä kauhean epätoivon saaliina. Minä sanon teille, että on kauheaa, herra neuvos, nähdä onnettoman miehen tilaa!"

„Ja hän on todellakin kadottanut kaiken omaisuutensa, tuo rikas Meyerheim?"

„Wielä enemmän, häneltä jää sen lisäksi vielä melkoisia welkoja, joiden maksamisesta ei ole toivoakaan. Hänen waimonsa ja poikansa, jotka vielä kassii wiikkoa sitte eliwät ylellisyydessä, woiden mielin määrin jaella kulta, owat nyt kerjäläisiä, joitten täytyy elää ihmisten armeliaisuudesta!"

„Laupias Jumala, kuinka kauheata!" huudahti Heimberger wäristen. „Duneton rouwa, poloinen lapsi!"

„Heitä ei Meyerheimin häwiö ole yksin saattanut onnettomuuteen", jatkoi tohtori. „Wielä muitakin perheitä, jotka uskoivat rahansa **rikkaalle** Meyerheimille, saa hänen kauttansa kärsiä suuria wahinkoja. Minä tiedän teidänkin, hywä neuvos, kuuluvan niiden joukkoon."

„Di, ei summa ole kowintaan suuri", wastasi Heimberger nopeasti. „Minoastaan wähäisiä säästöjä, jotka woi suuretta wahingotta kadottaa, liiatenkin werraten Meyerheimin äärettömään onnettomuuteen. Mutta mistä tiedätte te . . .?"

„Meyerheimin omasta suusta", wastasi tohtori. „Kai-

wotessaan epätoivosta walitti hän kerran uskottelemisensa kautta estäneensä teitä wakuuttamasta henkeänne ja teidän silloin luwanneen tuoda säästönne hänelle tallennettawiksi. Se seikka näkyi suuresti raskittawan hänen omaatuntoansa. Hän kirosi itseänsä, ylpeyttänsä ja rahanhimoansa, joka myöskin esti häntä itseään wakuuttamasta henkeänsä perheensä hyväksi. „Siinä hän se nyt on!“ huusi hän änkyyttäen ja nyrkkiään pudistaen tuskanhien waluessa suurina pisaroina alas hänen poskiansa myöten, — „minun armas waimoni, ainoa lapseni syöstyinä ulos säälimättömään maailmaan! Ja minä, tunnoton isä, joka olisin woinut sen estää! Murunen yllälyhydestäni olisi riittänyt suojelemaan heitä suurimmasta puutteesta ja kummin-kin suonut heille warman elatuksen, tehnyt ihmisten almut tarpeettomiksi. Oi, minua konnaa ja sydämetöntä. Minua tunnotonta isää! Minua waimoni ja lapseni onnen häwittäjää!“ Niin raiwosi hän, huusi ja wäenteli käsiänsä, kiroten itseänsä ja rangastusta ansaitsewaa wälinpitämättömyyttänsä. Rauheata oli nähdä ja kuulla semmoista tapausta, jolloin ei perheenisä kuolinwuoteellansa woi saada rauhaa omassatunnuksaan! Rauheata se oli! Hirweätä! Ah, ihan toista oli seisoesjani köyhän firjeiden kulettaja Wagner wainajan kuolinwuoteen ääressä! Toisessa paikkaa hirweä epätoivo, toisessa rauhallinen, melkein iloinen myöntymys Jumalan waltaan, syntynyt hyvästä wakuutuksesta, että oli täyttänyt pyhän welwollisuuden ja oikeaan aikaan pitänyt huolta perheensä onnesta. Mikä eroitus! Mikä wastakohta! Niin, uskoka minua, herra neuwos, wasta maatessaan kuolinwuoteellaan käsittäwät ihmiset, mikä kutsutaan kuoleman kärjeksi ja mikä tekee sen helpoksi: **se on tieto, että on uskollisesti täyttänyt welwollisuutensa!** Ei mitään muu woi niin helposti poistaa ruumiillisen kuoleman pelkoa!“

Ranslianeuwos oli sywästi liikutettu, hänen sieluansa oi-

kein kauhistutti. Hän kuwaili mielessään onnettoman Meyerheimin loppua ja hänen sydäntänsä väritytti muistellesa **omiansa**. Mitä hän oli tehnyt karkoittaaksensa huolet omiansa elämästä? Pieni summa, josta hän heidän hyväksensä oli säästänyt, oli kadonnut suuressa häviössä, ja waitk'ei se olisi-kaan tapahtunut — sen huomasi hän jo selvästi — niin ei se auttaisi mihinkään tahi melkein mihinkään, jos taiwas sama tahi seuraavana päivänä ottaisi hänet heiltä pois.

Hän oli koko illan sangen totinen ja haaweksiwainen; hiljaa ja miettiwäisesti käwi hän kotiin, hiljaa ja haaweksiwäisesti meni hän lewolle, saamatta huuliensa yli kertomusta waimolleen Meyerheimin onnettomuudesta ja omantunnon nuhteista. Hän tunsi itse omantunnon waiwoja ja häntä hävetti antaa toisen, waitkapa oman waimonkin, sitä huomata.

Kuudes luku.

Oian myöhään.

Seuraavana aamuna näytti neuwos Heimberger istuessaan waimonsa wieressä aamiaispöydässä yhtä iloifelta kuin entisinä hywinä aikoinakin. Selvästi näkyi, että hän oli tehnyt päätöksen, joka warmaan mahtoi olla hyvä, koska se niin ilahutti häntä ja karkoitti kaikki murheen pilwet hänen sielustansa. Ei hän kuitenkaan maininnut mitään rouwallensa, waan nautti tawallista nopeammin aamiaisensa ja puki sitte kiireesti

päällensä toimittaaksensa, kuten hän sanoi rouvalleen, jonkun asian, ennenkuin meni wirtahuoneellensa. Nopein, jäntewiin askelin riehui hän eteenpäin seisahdumatta, ennenkuin oli saapunut komean kartanon eteen, jonka etupuolella oli suuri osoitetaulu ja siinä kultakirjaimilla luettava: „**Lontoolaisen hengenwakuutusyhtiön toimisto**“.

Siihen taloon astui hän sisään, pyysi puhutella asia-miestä ja ilmoitti hänelle tahtowansa wakuuttaa henkensä muutamasta tuhannesta taalerista yhtiössä.

Se oli siis päätös, johon hän edellisenä unetonna yönä oli tullut ja joka teki hänet niin tyytyväiseksi. Hän oli siis viimein tullut selwille omantuntonsa kanssa. Jo kunnan Wagnerille tapahtuman onnettomuuden jälkeen teki hänen mieli täyttää, mitä oli laiminlyönyt; mutta jonkinlainen ujous, jota hän tunsi asiamies Klugea kohtaan, saattoi hänet wiipymään päiwästä toiseen. Sitte oli hän taas ollut rahan puutteessa; milloin oli hänen kowulloisuutensa ollut esteenä ja, lyhyesti, waikka hänen omantuntonsa usein waiwasi häntä, oli hän kuitenkin jättänyt koko jutun fikseen, kunnes sanoma Meyerheimin häwiöstä ja sairaudesta salaman tapaisesti kohtasi häntä ja kerrassaan herätti hänen omantuntonsa sikeästä unesta, johon hän ehdon tahdon oli sitä tuudittanut.

„Huomenna warhain lähden asiamiehen luo“, lupasi hän itselleen yön kuluesssa, — „waan en Klugen luo! Hän waan nauraisi minulle salaa ja pilkkaisi minua! Sitä riennua en hänelle suo! Onhan muitakin yhtiöitä kuin „Eduna“. Koetta-kaamme Lontoolaista.“ Niin seisoi hän asiamies Marbach'in edessä, joka tyweneesti kuunteli hänen asiataansa ja kernaasti suostui siihen.

„Sepä jattuu hywin“, sanoi hän. „Yhtiömme lääkäri on par'aikaa täällä ja kun teillä, kuten wakuutatte, on kiire,

niin woi hän heti paikalla tutkia terweytenne tilan, jos waan tahdotte seurata minua huoneeseni, jossa woinme alla ihan häiritsemättä."

"Mutta onko ollenkaan tarpeellista?" kysyi kanslianeuws, tullen hämilleen. "Kuten äsken terroin tutki lääkäri minut huolellisesti joku aika sitte, jolloin aioin wakuututtaa itseäni „Edunassa" eikä se yhtis wähääkään epäillyt suostua tarjoumukseeni kuultuaan lääkäriin todistuksen."

Uhmiamies kohotti olkapäitään.

"Minua pahoittaa ilmoittaa teille, ett'ei sellainen tutkimus woi olla meille päättäväinen", wastasi hän. "Ensiksi ei **meidän** lääkärimme ole tutkinut teitä, ja sitte on jo monta kuukautta siitä kulunut. Ihmisen terweys on sangen vaihtelevainen. Tänään woi olla terve ja raitis, huomenna ruumiina. Jos pysytte päätöksessänne, täytyy teidän suostua uuteen tutkimukseen, herra neuws."

Kanslianeuwokselle ei tuo suora vaatimus ensinkään ollut mieleen, sillä hän tiesi aiwan hywin woineensa wiime aikoina pahoin ja epäselvä pelko, ett'eivät kenties suostuisi hänen tarjoumukseensa, saattoi hänen werensä wähän wärisemään. Mutta kielto ei siinä auttanut, siis ilmoitti hän sykkiwin sydämin suostuwansa tutkimukseen.

Uhmiamies wei hänet huoneesensa ja lähetti kutsumaan lääkäriä, joka kohta saapuikin. Hän sai tiedon, mistä oli kysymys, ja sitte seurasi sangen huolellinen tutkimus neuwoksen entisestä terweyden tilasta, eikä Heimberger woinut wastata lääkäriin wakawiin kysymyksiin muuta kuin että oli wiime aikoina wähän wälistä tuntenut woiwansa pahoin. Sitte ryhtyi lääkäri warsinaiseen ruumiin tutkimiseen ja niin perinpohjaisesti, että neuwosta rupesi oikein pelottamaan. Wasta puolen tunnin kuluttua oli tutkimus loppunut ja lääkäri wetäytyi syrjään

asiamiehen kanssa salaisesti keskustelemaan, pyydettyään kanslianeuvosta hetken aikaa odottamaan. Muutaman minuutin kulluttua, mitkä tuntuivat odottajasta ijanlaittisen pitkiltä, palasivat molemmat herrat takaisin, mutta sangen totisen näköisinä.

„Minua pahoittaa, herra kanslianeuvos“, wirtkoi asiamies, ett'ei yhtiö ole tilaisuudessa pitämään lukua wakuutus-tarjoumuksesta.“

Jos ukkonen olisi iskenyt alas, ei kanslianeuvos raukka olisi woinut säikähtyä siitä enemmän kuin noista asiamiehen sanoista, jotka kerrassaan masensivat kaikki hänen toiveensa ja samassa wiritivät eloon kaikki hänen pahan omantuntonsa aaveet.

„Eiian myöhään!“ huudahti hänelle sisällinen ääni. „Dnneton, olet **menettänyt** hengenwakuutuksen siunausta tuottawat hedelmät ja siten omin käsin turmellut poikasi tulewaisuuden!“

Kalman kalpeana kääntyi hän lääkärin puoleen ja kysyi jopottaen: „Mistä syystä wäitätte minut kelwottomaksi tulemaan yhtiönne jäseneksi?“

„Sallikaa minun pitää syyni salassa“, wastasi lääkäri kylmästi. „En ole welwollinen tekemään teille tiliä, mutta olen sitä wastoin welwoitettu ilmoittamaan yhtiölle, jonka palkkalainen olen, omantuntoni ja walani mukaan mielipiteeni yhtiöön osalliseksi pyrkijöitten terweyden tilasta.“

„Eiis ei mitään toiwoa minulle? Eikö yhtäkään?“ kysyi kanslianeuvos.

Asiamies wastasi surkutellen kohottamalla olkapäitään. Kanslianeuvos huomasi, ett'ei hänellä ollut enää mitään siellä woitettawaa, waan läksi pois wallan masentuneena, kuolema sydämessä. Hän rientsi ulos kaupungista ja kulki kuin hullu

ristiin rastiin, mitä minnekin. Sanomaton tуска ahdisti hänen sydäntänsä ja mitä katkerin katumus kidutti häntä.

„Eian myöhään! Eian myöhään!“ oihki hän vähävälillä ahdistuneesta sydämeästänsä. „Miten kurja olen! Minä olen pilannut koko elämäni rauhan ja perheeni onnellisen tulevaisuuden, äärettömässä sokeudessa, synnillisessä kewytnielisyydessä farkoittanut sen luotani!“

Viimein kääntyi hän kowin wäsyneenä, alla päin ja epätoivoisena kotiin päin. Hänen rouwanja pelästyi hänen kalpeana, riutuneen näköisenä horjuen tullessaan ja wallan sortuneena waipuessaan nojatuoliin.

„Herran tähden, Kaarle, mitä on tapahtunut?“ huudahti hän rientäen hänen luoksensa, sulkeaksensa hänet syliinsä. „Onko mitään onnettomuus tapahtunut sinulle?“

„On, waimo kultani“, wastasi hän wapisewin äänin ja kuuma kyynele kostutti hänen silmänsä, — „suuri onnettomuus! Minä olen tullut teidän ja oman onnen murhaajaksi, murhaajaksi kewytnielisyydestä ja keltwottomasta wiipymisestä.“

„Mutta, mistä puhut? Tyynny toki ja malta mielesi!“ wastasi rouwa neuwoisetar. „Kerrohan toki minulle, mikä sinua tuskastuttaa, äläkä kiduta minua perättömillä sanoilla. Mitä on **woinut** tapahtua, joka on saattanut sinut tuommoiseen mielen tilaan?“

Kanslianeuwos koetti rauhoittaa. Ei auttanut enää jatalata samanpäiwäistä katkeraa kokemusta ja hän tunnusti siis kaikki rouwallensa, mitä hän ennen oli laiminhyönyt ja sinä päiwänä turhaan oli koettanut.

„Se on naula arkkuni“, walitti hän. „Ei siihen ole pitkä aikaa kun näännyn johonkuhun tautiin ja minun täytyy erota täältä se kauhea tieto mielessä, että olen katkeroitannut sinun ja Edwardin tulevaisuuden. Tässä, tässä“, — lisäsi

hän lastien kätensä sydämelleen, — „tässä tunnen sen, toiveit-
teni tänapäiväinen pettyminen on mato, se kalvaa jo sydän-
täni eikä se lakkaa ennen, kuin saa hävityksen työn lopetetuksi.
Vaimo raukka! Poloinen poika raukkani!”

„Ja luuletko siis mieskultani“, kyhyi rouva neuvojetar
sangen vakavasti, — „luuletko siis, että olisit tullut iloiseksi ja
onnelliseksi jälleen, jos lontoolainen vakuutusyhtiö olisi suos-
tunut?”

„Di, ihan varmaan uskon sen“, vastasi mies elävästi.

„Katso, Anna, jo viime yönä tekemäni päätös pyrkiä
osalliseksi yhtiöön, jo se yksistään teki minut iloiseksi ja ter-
weeksi. En ole pitkään aikaan ollut niin iloisella mielellä kuin
tänään aamiaisella, kun kohta sen jälkeen aioin täyttää toivoni.
Yritykseni ei onnistunut ja kaikki ilo on ikuisesti kadonnut mi-
nulta!”

„Ei, armahani“, vastasi rouva siihen ja hänen hoikka
wartalonsa kasvoi korkeammaksi, hänen filmänsä säihkyivät ja
hänen otsansa kirkastui puhtaimmasta autuaallisuudesta, —
„ei, se ei ole kadonnut! Väinvästoin olet muuttuva saman-
kaltaiseksi, kuin olit entisinä onnellisina päivinä. Odota vaan
hetkinen, niin saatpa nähdä, ett'en ole luvannut sinulle liian
paljoa.“

Miehen kummastuneena ja säikähtyneenä katsellessa häntä,
itääntuin peläten hänen tulleen hulluksi, riensi Anna rouva
onpелupöytänsä luokse, awasi jalalaatikon, otti siitä kaksi pape-
ria, palasi miehensä luo ja ojensi ne hänelle säihkywin filmin.

„Kas tässä! Ota!“ wirtkoi hän raitkaalla äänellä, josta
hänen ihastuksensa hopean heleänä kaikui, — „ota ja ole tästä
hetkestä alkaen jälleen onnellinen ja iloinen!”

KanslianeuwoS filmäili molempia paperia ja äkkiä kirkas-
tuivat hänen kaswonsa, synkät pilwet katosiwat hänen otsal-

tanja kuin loihutuvoimalla, hän kirkasi iloista ja samassa silmänräpäyksessä sulki hän rouwansa syliinsä ja syleili häntä innoikkaasti.

„Anna! Waimoni! Enkelini!“ huudahti hän. „Minä siunattuna hetkenä joutui tuo mieleesi?“

„No, laskehan minut ensin, mies kultani“, vastasi rouva nauraen, „niin saat kuulla kaikki. Istu tähän sohvalle ja kuule. Hetki, jolloin se joutui mieleeni, oli juuri sama, jolloin käskit minua antamaan „Eduna“ yhtiön wakuutuskirjettä tällaisin herra Klugelle, kun et tahtonut lunastaa sitä. Minä kuulin käskysi suurella surulla, waan en woinut muuttaa päätöstäsi. Mentyäsi pois ja jätettyäsi minut yksin, waiwuin sywiin ja synkkiin mietteisiin, mutta juuri silloin tuntui, kuin olisi sisällinen ääni huutanut minulle: 'Täytä sinä, mitä hän laiminlyö!' Armas mies, salaman tapaisesti walasiwat ne sanat sydämeni. Minulla ei tosin ollut rahaa lunastaa herra Klugen wakuustodistusta, mutta minulla oli vielä muutamia mummowainajani kalliista koruista. Minä rientsin kultasepän luokse, möin wanhat tawarani ja sain siten kahta wertaa enemmän rahaa, kuin tarwitsin todisteen maksuun. Että juuri käytiin ne siihen tarkoitukseen, tarwinnee minun tuskin mainita. Hywä Kluge kiitti minua erittäin mainiosta wehkeestäni ja lupasi, erittäinkin sinun suhteesi, olla waiti asiasta eikä ylipään puhua siitä kenellekään. Minä luulin nimittäin, että minun täytyi saada häneltä se lupaus, kun en kuitenkaan woinut warmaan tietää, hywäksyisitkö sinä tekoni. Kuitenkin toiwoin sitä, ja katso, toivo on onnellisesti täyttynyt. Tässä on wakuutuskirje ja kuitti maksetuista rahoista! Ole jälleen onnellinen äläkä enää turhaan waiwaa omaatuntoasi!“

„Mutta“, sanoi neuwos sywästi liikutettuna, — „ell'en olisi tullut mieltiwämmäksi? Miten sitte olisit menetellyt?“

„Silloin olisin“, vastasi Anna rouwa, „säästännyt jokaisen äyriin, olisin säästännyt kaikessa ja kaikilla tavoin tehnyt työtä ansaitakseni vuotuisen maksun. Ja minä tiedän, että Jumala olisi minua auttanut, sillä minä en ole sitä tehnyt iisekkäisyydestä vaan lapseni hyväksi.“

Ilon kynneltä kiilsi isän filmisä.

„Minä kiitän sinua kaikesta sydämeistäni“, sanoi hän liikutettuna ja syleillen hellästi waimoansa.

„Sinä olet antanut minulle takaisin sydämeni ja oman tuntuoni rauhan. Kiitos, kiitos kaikesta sydämeistäni. Wiisaan Salomon kansja woin huudahtaa ja huudan iloisesti: Joka toimellisen waimon löytää, se on kalliimpi kuin kaikkien kalliimmat helmet.“ — — — — —

Sittenmin on muutamia kuukausia kulunut. Neuwo Heimberger on terve, raitis ja iloinen kuin ennenkin ja hänen perheensä wallitsee rauha, onni ja ilo. Monesti, jonkun kysyessä miten hän woi, wastaa hän iloisesti ja leikkisästi: „Kiitos, hywin! Minä olen wakuuttanut henkeni ja silloin tulee terweyskin wakuutetuksi. Tehkää tekin, ystäwäni samaten, neuwo on hywä, todellinen elämän wesi!“ — — — — —

Wutta sinä nuori ystäwäni, onko pieni kertomukseni kentiesi ollut sinusta liian itäwä ja kuiwa? No niin, wie se äidillesi tahti isällesi, pyydä heitä lukemaan sitä ja kentiesi se sitte tuottaa sinulle parempia hedelmiä kuin tällä hetkellä woiat aawistaakaan. Woi hywin!

L o p p u.

Suom. last. kirj. 5.
Kirjasto... 5

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 101 6014

Kirjaston Lapille ja Nuorisolle.

Toimittanut G. W. Edlund.

Tuntuwimpana waillinaisuutena suomalaisessa kirjallisuudessa, on epäilemättäkin hyvien lastenkirjojen puute. Edes vähemmässä määrässä poistaaksi tätä puutetta aikoo allekirjoittanut ylläolewalla nimellä ulosantaa hywäksi tunnustettuja lastenkirjoja, pääasiallisesti suomennoksia wieraista kielistä. Ulkomaan kirjallisuuden suuri walikoima tämän laatuista tuotteita, on saanut kustantajan ensi kädesä käyttämään sitä lähdeksi. Luonnollista on, että suomalaiset alkuteoksetkin saawat sijansa tässä kokoelmassa, jos semmoisia on tarjolla ja jos ne täyttävät sen tarkoituksen, jonka kustantaja niiltä waatii, että ne nimittäin owat: siweellishenkensä puolesta hyviä, ja tarjotusperusteensa suhteen elähyttäviä ja walaisewia, että ne, lyhyesti, owat kaikin puolin jaloja ja hyviä.

G. W. Edlund.

Painosta on jo tullut:

1. Kertomuksia historiasta ja elämästä lapille ja nuorisolle. 2 markkaa.
2. Gläwänä haudattu. 1 markka 50 penniä.
3. Sydämetön ja Sydämellinen. 75 penniä.
4. Nurinko saattaa sen ilmi. 75 penniä.
5. Hengenwakuutus. 75 penniä.
6. Hyweiden Valkinto. 75 penniä.